

ADEPT și EXPERT-GRUP

EUROMONITOR

Numărul 4 (22), Ediția VI

**Implementarea reformelor în contextul cooperării UE-RM,
Evaluarea progresului în perioada octombrie-decembrie 2011**

***Acest raport apare cu sprijinul financiar al Fundației Soros-Moldova
în cadrul proiectului***

„Relațiile UE - Moldova – Monitorizarea Progresului în Contextul Parteneriatului Estic”

***Implementat de Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”
și Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”***

Autori: *Igor BOJAN*

Elena PROHNIȚCHI

Valeriu PROHNIȚCHI

Adrian LUPUȘOR

Victoria VASILESCU

Ana POPA

Elena CULIUC

Notă: *Autorii au realizat acest raport cu bună-credință și bune intenții. Numai autorii sînt responsabili de afirmațiile și concluziile exprimate, care nu sînt în mod necesar împărtășite de Fundația Soros-Moldova, Guvernul Republicii Moldova sau alte instituții menționate în raport.*

CUPRINS

Secțiunea I. MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII REFORMELOR ÎN DOMENIILE PRIORITARE (POLITICE)	5
Domeniul 1: PROTECȚIA ȘI REALIZAREA DREPTURILOR OMULUI.....	5
Domeniul 2: JUSTIȚIE INDEPENDENTĂ ȘI EFICIENTĂ.....	10
Domeniul 3. REFORMA GUVERNĂRII ȘI COMBATerea CORUPȚIEI	14
Domeniul 4: REGLEMENTAREA TRANSNISTREANĂ	15
Secțiunea II. MONITORIZAREA PLANULUI DE ACȚIUNI AL REPUBLICII MOLDOVA PRIVIND IMPLEMENTAREA RECOMANDĂRIILOR UNIUNII EUROPENE PENTRU INSTITUIREA ZONEI DE LIBER SCHIMB APROFUNDAT ȘI CUPRINZĂTOR ÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ	22
Domeniul 1. COORDONAREA GENERALĂ ȘI CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR ADMINISTRATIVE.....	22
Domeniul 2. ACCESUL BUNURILOR PE PIAȚĂ / STATISTICILE COMERȚULUI.....	27
Domeniul 3. BARIERE TARIFARE ȘI NETARIFARE (NTBS).....	29
Domeniul 4. BARIERE TEHNICE ÎN CALEA COMERȚULUI (TBT)	31
Domeniul 5. MĂSURI SANITARE ȘI FITOSANITARE (SFS).....	33
Domeniul 6. FACILITAREA COMERȚULUI ȘI ADMINISTRAREA VAMALĂ	36
Domeniul 7. REGULILE DE ORIGINE	40
Domeniul 8. SERVICII FINANCIARE	42
Domeniul 9. DREPTUL PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE.....	45
Domeniul 10. ACHIZIȚII PUBLICE	47
Domeniul 11. CONCURENȚA.....	48

INTRODUCERE

Republica Moldova este o țară parteneră a Uniunii Europene în cadrul Politicii Europene de Vecinătate (PEV). În contextul PEV, în anul 2005 a fost semnat Planul de Acțiuni Uniunea Europeană - Republica Moldova (PAUERM), pentru o perioadă de trei ani și se baza pe Acordul de Parteneriat și Cooperare (APC). Formal, perioada pentru care a fost semnat PAUERM a expirat, acesta însă mai rămâne relevant în măsura în care pînă în anul 2013 UE va direcționa, pe baza prevederilor PAUERM, asistența sa acordată Moldovei.

La 12 ianuarie 2010 Republica Moldova și Uniunea Europeană s-au angajat în negocierea unui Acord de Asociere, care să înlocuiască APC. În paralel, autoritățile comunitare au negociat și la finele anului 2010 au definitivat cu Guvernul Republicii Moldova Planul de Acțiuni în domeniul liberalizării regimului de vize¹, iar pînă la semnarea noului document juridic privind relațiile UE-RM, rămîn valabile prioritățile și angajamentele de reformă necesare pentru a corespunde criteriilor politice de implementare a standardelor și principiilor comunitare: drepturile omului; standarde democratice; justiție independentă și eficientă; probitatea guvernării, capacități administrative și combaterea corupției etc.

O parte a viitorului Acord de asociere se va referi la o eventuală Zonă de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzătoare (ZLSAC) și Uniunea Europeană a remis executivului moldovean un set de recomandări, care au fost transpuse în Hotărîrea Guvernului nr.1125 din 14.12.2010 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Uniunii Europene pentru instituirea ZLSAC².

Autorii raportului Euromonitor, ADEPT și EXPERT-GRUP monitorizează³:

1. **Implementarea de către autoritățile Republicii Moldova a reformelor în domeniile prioritare, calificate convențional drept domenii „politice”: protecția și realizarea drepturilor omului; justiție independentă și eficientă; reforma guvernării și combaterea corupției; reglementarea transnistreană.**
2. **Implementarea Planului de acțiuni privind implementarea recomandărilor UE, să analizeze care sînt oportunitățile și barierele în calea pregătirii Moldovei pentru negocierea unei ZLSAC și care sînt schimbările calitative înregistrate de Moldova.**

¹ Guvernul RM a aprobat un Program național de implementare a Planului de Acțiuni în domeniul liberalizării regimului de vize (HG 122/04.03.2011).

² În continuare în text - Planul de Acțiuni privind implementarea Recomandărilor UE.

³ În lipsa unui document de planificare public, nou și clar ordonat, autorii au decis ca monitorizarea să se bazeze pe prioritățile Programului de guvernare 2011-2014 și pe matricea Planului de Acțiuni „Prioritățile acțiunilor de reformă ale Republicii Moldova”, <http://www.mfa.gov.md/img/docs/implementation-tool-matrix-ro.pdf>.

Secțiunea I. MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII REFORMELOR ÎN DOMENIILE PRIORITARE (POLITICE)

Domeniul 1: PROTECȚIA ȘI REALIZAREA DREPTURILOR OMULUI

Analiza situației curente

Situația drepturilor omului în Republica Moldova a fost în vizorul comunității internaționale în anul 2011. Republica Moldova a fost vizitată de Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, Comisarul ONU pentru Drepturile Omului, Raportorul Special al ONU pentru libertatea religiei sau credinței, dar a și prezentat rapoarte către Consiliul ONU pentru drepturile Omului, în cadrul mecanismului Evaluării Periodice Anuale, către Comitetul privind eliminarea discriminării rasiale, precum și rapoarte privind realizarea prevederilor Pactului Internațional cu privire la drepturile Economice, Sociale și Culturale și ale Convenției privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare față de Femei. Concluziile raportorilor, dar și observațiile finale ale organismelor internaționale asupra rapoartelor naționale, scot în evidență faptul că situația în domeniul drepturilor omului rămâne a fi una problematică, în pofida adoptării mai multor acte normative și planuri de acțiuni privind protecția drepturilor omului. Tortura și aplicarea de rele tratamente, în special în instituțiile de detenție provizorie⁴, discriminarea și violența domestică au rămas cele mai răspândite încălcări ale drepturilor omului. Creșterea numărului de sesizări despre tortură și alte rele tratamente depuse pe adresa Procuraturii în anul 2011, cu peste 130 în comparație cu anul 2010, indică amploarea fenomenului, dar ineficiența măsurilor preventive contra aplicării torturii de către forțele de ordine.

Lipsa unui progres sesizabil de către publicul larg în domeniul protecției drepturilor omului se datorează în mare parte lipsei unor mecanisme eficiente de aplicare a legislației existente și investigare/sanționare a cazurilor de violare a drepturilor omului. La această problemă sistemică se adaugă și corupția în rândul funcționarilor publici și a organelor de drept, politizarea instituțiilor de stat, dar și gradul redus de conștientizare a importanței drepturilor omului de către agenții responsabili de realizarea legislației (reprezentanți ai organelor de ordine, judecători). Respectarea drepturilor omului este văzută drept o obligație, și mai puțin o convingere.

Guvernul a continuat în anul 2011 să îmbunătățească cadrul normativ privind protecția drepturilor omului și au fost adoptate mai multe programe naționale/planuri de acțiuni pentru realizarea prevederilor legislative, însă multe dintre aceste nu au o acoperire financiară clară și se bazează pe resurse financiare externe. Au avut loc evoluții pozitive în asigurarea libertății de convingere și a celei religioase, asigurarea dreptului la întrunire. În 2001 a fost înregistrată prima organizație islamică – Liga Islamică, după o perioadă de 3 ani de la depunerea actelor.

Contrar angajamentelor asumate și numeroaselor recomandări ale instituțiilor internaționale, Republica Moldova nu a reușit nici în anul 2011 să adopte un cadru regulatoriu cuprinzător, care să includă proceduri eficiente contra discriminării și să asigure dreptul la despăgubire a victimelor discriminării. Încercarea eșuată de a adopta această lege a dezvoltat nivelul înalt de intoleranță existent în societate, care poate fi redus doar cu efortul comun al guvernului și societății civile printr-o

---

⁴ Fapt confirmat și de către statistica oficială pentru anul 2011 oferită de către Procuratura Generală, <http://www.procuratura.md/md/com/1211/1/4434/>.

campanie largă de informare. Cu regret, asemenea acțiuni coordonate au lipsit în 2011, iar proiectul legii anti-discriminare nu a avansat mai departe de etapa consultărilor publice.

Monitorizarea acțiunilor specifice

În al patrulea trimestru al 2011, autoritățile administrației publice centrale au întreprins următoarele acțiuni:

- Ministerul Justiției a continuat consultările publice privind legea anti-discriminare și a inițiat procesul de elaborare a amendamentelor privind instituția ombudsmanului și Centrul pentru Drepturile Omului;
- Ministerul Educației a elaborat și supus consultărilor publice proiectul Planului de acțiuni pe anii 2011 – 2016 pentru implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2011 – 2020. Planul de acțiuni nu a fost adoptat pînă la sfîrșitul anului 2011, deși prevede măsuri ce urmau a fi realizate deja în 2011 ;
- Guvernul a adoptat Planul național de acțiuni privind prevenirea și eliminarea celor mai grave forme ale muncii copilului pe anii 2011-2015;
- Guvernul a adoptat proiectul legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dezabilități⁵, care vine să înlocuiască legea existentă privind protecția socială a invalizilor. În particular, legea conține prevederi clare despre protecția drepturilor persoanelor cu dezabilități și nediscriminarea acestora în toate sferile vieții publice și private, politica de asigurare a accesibilității pentru persoanele cu dezabilități și obligațiile autorităților publice în respectarea acestor drepturi. Legea a fost expediată Parlamentului pentru examinare și adoptare;
- Guvernul a aprobat proiectul de lege pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statutul apatrizilor, adoptată la 28 septembrie 1954 la New York⁶. Proiectul de lege a fost transmis Parlamentului pentru examinare și adoptare.

Grilă de monitorizare 1. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „respectului drepturilor și libertăților umane”⁷ planificate spre implementare pentru trimestrul 4, 2011.

Acțiune planificată	Progres / Comentarii
<p>Tragerea la răspundere pentru toate încălcările Drepturilor Omului raportate în legătură cu evenimentele din aprilie 2009.</p> <ul style="list-style-type: none"> - investigarea tuturor cazurilor de de tortură raportate legate de evenimentele din aprilie 2009 - asigurarea răspunderii penale a persoanelor ale căror acțiuni/ inacțiuni au dus la evenimentele din aprilie 2009 	<p>Lipsă de progres. Situația nu s-a schimbat comparativ cu trimestrul anterior. Din 58 cauze penale inițiate în dosarul evenimentelor din 7 aprilie 2009, pînă la sfîrșitul anului 2011, doar 3 polițiști au fost condamnați pentru „exces de putere” (Articolul 328 (2) (c) CP) în legătură cu evenimentele din aprilie 2009, și 2 pentru “tortură” (Articolul 3091 CP), cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. Hotărârile nu sînt definitive.⁸ În 19 dosare, polițiștii au fost achitați de către instanțele de judecată.</p> <p>În absența unor sentințe definitive naționale față de persoanele acuzate de cazurile de tortură, pînă în prezent 9 dosare legate de evenimentele din aprilie 2009 au fost depuse la CEDO, într-un caz Curtea a</p>

⁵ HG nr. 940 din 12.12.2011.

⁶ HG nr.826 din 9.11.2011.

⁷ Grila este întocmită conform Planului de Acțiuni „Prioritățile acțiunilor de reformă ale Republicii Moldova – Măsuri-cheie pană în luna iunie 2011”, <http://www.mfa.gov.md/img/docs/implementation-tool-matrix-ro.pdf>, care a fost extins pînă la momentul elaborării Agendei de Asocierie RM-UE.

⁸ Informația oficială a Procuraturii Generale.

	recunoscut încălcarea prevederilor art.3 din Convenție, care interzice aplicarea torturii. Alte 4 dosare au fost deja puse de rol.
Adoptarea și începerea implementării Planului Național de Acțiuni pentru Drepturile Omului (PNADO), prin asigurarea unor mecanisme corespunzătoare de executare, finanțare și monitorizare, cu implicarea societății civile.	<p>Obiectiv parțial realizat. Planul Național de acțiuni pentru drepturile omului (PNADO) pentru anii 2011-2014 a fost aprobat de Parlament pe 12 mai 2011. Conform Hotărârii Parlamentului, Guvernul urma să creeze Comisia pentru implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014, care va monitoriza și evalua implementarea PNADO. Către sfârșitul anului 2011, Comisia încă nu fusese constituită și regulamentul pentru activitatea acesteia nu fusese adoptat. Mai multe măsuri planificate pentru anul 2011, nu au fost realizate.</p> <p>De asemenea, Ministerul Justiției și Comisia parlamentară pentru drepturile omului și relații interetnice urmează să actualizeze PNADO în conformitate cu recomandările făcute Republicii Moldova în cadrul Evaluării Periodice Universale (UPR) din 12 octombrie 2011.</p>
Completarea sau modificarea legislației existente în vederea adoptării unui cadru multilateral de anti-discriminare, în conformitate cu standardele internaționale.	<p>Progres lent. Legea anti-discriminare nu a fost adoptată, nici de Parlament, nici de Guvern. În luna octombrie, Ministerul Justiției a supus consultărilor publice următorul proiect al legii anti-discriminare în octombrie 2011, după ce în luna septembrie a organizat o masa rotundă pe același subiect cu deputați, reprezentanți ai ministerelor, cultelor religioase și ONG-urilor.</p> <p>În conformitate cu legislația privind transparența decizională, ca urmare a consultărilor publice, pe pagina web a Ministerului urma să fie plasată sinteza recomandărilor, însă aceasta lipsește.</p> <p>În aceeași perioadă, mai multe persoane publice au făcut declarații discriminatorii și rasiale.</p>
Elaborarea unui nou plan privind romii, în consultare cu societatea civilă.	<p>Obiectiv realizat. Planul de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011-2015 a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 494 din 08.07.2011.</p> <p>Biroul Relații Interetnice urmează să transmită pînă pe 10 februarie Guvernului raportul anual de progres privind implementarea Planului de Acțiuni. Conform HG nr. 494 din 08.07.2011, acesta trebuie să fie făcut public prin publicarea pe paginii oficiale a Biroului Relații Interetnice și a Cancelariei de Stat.</p>
Sporirea în mod semnificativ a accesului public la proiectul de legislație prin intermediul site-urilor relevante ale Guvernului și Parlamentului.	<p>Progres moderat. Toate ministerele au plasat pe paginile lor web rubrici dedicate transparenței, însă circa 1/3 dintre acestea nu sunt dezvoltate. Deși majoritatea autorităților administrației publice centrale asigura accesul la proiectele de decizii și alte materiale aferente, peste 1/3 din ministere o face cu încălcarea prevederilor legislației privind transparența decizională, prin plasarea tardivă a acestora, fără indicarea datei plasării proiectelor sau a perioadei acordate pentru consultarea publică a acestora.</p> <p>Pagina web a Parlamentului asigură plasarea proiectelor de acte normative și a stenogramelor ședințelor plenare ale legislativului în timp corespunzător.</p>
Consolidarea instruirii sistematice a judecătorilor și procurorilor în baza Convenției Europene pentru Drepturile Omului.	<p>În progres. Cursurile de formare a judecătorilor și procurorilor oferite de Institutul Național al Justiției (INJ) includ și cursul obligatoriu "CEDO și jurisprudența CEDO", care oferă informații despre principiile CEDO, modul de funcționare a CEDO și efectele hotărârilor CEDO. INJ desfășoară periodic, cu suport logistic și consultativ extern, sesiuni dedicate specificului de</p>

	investigare a anumitor categorii de infracțiuni contra drepturilor omului.
Ratificarea Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale (CPI) și pregătirea pentru aprobarea modificărilor legislative necesare.	Lipsă de progres. Parlamentul a ratificat Statutul de la Roma pe 9 septembrie 2010, cu o rezervă pentru regiunea transnistreană, însă legislația națională nu a fost încă racordată la prevederile Statutului de la Roma. Deocamdată, nu a fost ratificat Acordul pentru Privilegii și Imunități al CPI.
Ratificarea Protocolului 12 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale⁹.	Lipsă de progres. Deși Moldova a semnat protocolul 12 al CEDO, privind interzicerea generală a discriminării pe 4.11.2000, acesta nu a fost ratificat deocamdată .
Intensificarea eforturilor inițiate în 2010, inclusiv a contribuțiilor financiare, pentru modernizarea instituțiilor penitenciare, inclusiv a transferului responsabilității pentru centrele de arest preventiv de la Ministerul Afacerilor Interne la Ministerul Justiției.	Progres lent. În mai multe instituții penitenciare și instituții de detenție provizorie au fost efectuate reparații cosmetice, însă amploarea lucrărilor de reparație, în mare parte finanțate din surse externe, este redusă. În mai multe penitenciare și instituții de detenție provizorie, condițiile de detenție rămân a fi degradante, în special penitenciarul nr. 13, fapt confirmat și de către rapoartele Mecanismului pentru Prevenirea Torturii ¹⁰ . Centrele de arest preventiv nu au fost transferate de la Ministerul Afacerilor Interne la Ministerul Justiției ¹¹ .
A se asigura că Legea privind adunările este pusă în aplicare în mod corespunzător și dreptul la libertatea de întrunire este respectat în practică.	În progres. Legea privind adunările publice este respectată, întrunirile publice se desfășoară fără restricții. În luna noiembrie-decembrie 2011, Ministerul Afacerilor Interne a supus consultărilor publice proiectul unei noi legi privind adunările publice, modul de asigurare și restabilire a ordinii publice în cadrul acestora ¹² , care vine să completeze legea privind întrunirile la capitolul menținerii, asigurării și prevenirii ordinii publice în timpul desfășurării întrunirilor.
Asigurarea punerii în aplicare eficiente a Planului Național pentru Egalitatea între Sexe 2010-2015, după aprobarea acestuia, în strânsă coordonare cu partenerii internaționali.	În progres. Nu există întâzieri în implementarea activităților prevăzute în plan. Principala preocupare ține de lipsa datelor privind eficiența unor măsuri realizate. A fost organizată campania internațională de informare „16 zile de acțiuni împotriva violenței în bază de gen” și lansat primul raport analitic dedicat violenței față de femei în Republica Moldova ¹³ , ambele acțiuni desfășurate cu suportul organismelor internaționale
Consolidarea interdependenței autonomiei de funcționare a avocaților Parlamentari și a Centrului pentru Drepturile Omului, în special prin aplicarea măsurilor de rigoare în conformitate cu principiile și recomandările de la Paris regăsite în procedurile speciale ale ONU, organismele de negociere ale ONU și CPT.	Progres lent. Un grup de lucru pentru modificarea Legii cu privire la Avocații parlamentari a fost creat în tr. 1, 2011 de către Centrul pentru Drepturile Omului ¹⁴ , însă rezultatele activității acestuia nu au fost făcute publice. În luna noiembrie, Ministerul Justiției a constituit un nou grup de lucru pentru revizuirea cadrului legal care reglementează activitatea avocaților parlamentari ¹⁵ . Deja în luna decembrie 2011, Ministerul Justiției a anunțat despre inițierea proiectului de decizie privind amendarea legii privind avocatul parlamentar și Centrul pentru Drepturile Omului.

⁹ Protocolul 12 al CEDO face referință la interzicerea generală a discriminării.

¹⁰ Situația respectivă este constatată de către Mecanismul Național de Prevenire a Torturii, ca urmare a vizitelor regulate în instituțiile penitenciare. Rapoartele vizitelor sînt accesibile la <http://www.ombudsman.md/md/rapoarte%20mnpt/>.

¹¹ Ministerul Justiției argumentează că acest lucru se va produce în 2014, cînd se va finaliza procesul de reformare a justiției.

¹² Proiectul legii a fost făcut public pe 17.11.2011 și poate fi accesat pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne, la rubrica „Transparența decizională/Anunțuri privind consultările publice”.

¹³ Raportul elaborat de Biroul Național de Statistică, http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/Violenta_fam_dec_2011/Raport_violenta_fam.pdf.

¹⁴ Informația respectivă a fost făcută de către directorului Centrului pentru Drepturile Omului, Avocatul parlamentar, Dl. A. Munteanu la sesiunea Dialogului UE-Moldova privind drepturile omului, din 6.04.2011.

¹⁵ Grupul de lucru a fost instituit prin ordinul Ministerului Justiției nr.509 din 25.11.2011.

Evaluarea progresului

Guvernul a continuat să întreprindă măsuri pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în domeniul drepturilor omului, însă acest proces s-a desfășurat într-un ritm lent, cu întâzieri sau chiar lipsă de progres în domeniile importante, precum investigarea și tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de comiterea cazurilor de tortură în aprilie 2009 și adoptarea legii anti-discriminare și, respectiv a Protocolului 12 a Convenției Europene a Drepturilor Omului. Activitățile realizate au vizat mai mult adoptarea și/sau amendarea cadrului normativ care reglementează protecția drepturilor omului.

Recomandări

- Ministerul Justiției să actualizeze Planul de acțiuni în domeniul drepturilor omului prin introducerea recomandărilor finale ale Consiliului ONU pentru Drepturile Omului pe marginea Raportului de Republicii Moldova, prezentat în cadrul Evaluării Periodice Universale din 12 octombrie 2011;
- Urgentarea adoptării legii anti-discriminării, care să includă un mecanism eficient de implementare și de asigurare a drepturilor victimelor discriminării. Pentru a reduce din tensiunea generată în societate de percepția legii anti-discriminare drept lege "pro-gay", este imperios desfășurarea în cooperare cu societatea civilă a unei largi campanii de informare care ar prezenta avantajele acestei legi.
- Ministerele responsabile și Cancelaria de Stat să asigure transparența în procesul de implementare a planurilor de acțiuni adoptate în anul 2011 care vizează protecția drepturilor omului, în general și a anumitor categorii de populație în particular, prin participarea reprezentanților societății civile în consiliile consultative de monitorizare/implementare a planurilor de acțiuni și prin publicarea în termen a rapoartelor de progres anuale;
- Includerea în prioritățile de politici sectoriale prevăzute în Cadrul bugetar pe Termen Mediu pe anii 2013-2015, care se află în proces de elaborare, a componentei legate de protecția drepturilor omului.
- Menținem recomandarea noastră anterioară de amendare a Codului Penal prin excluderea suprapunerii articolelor 309/1 și 328 (2) c) din Codul Penal și eliminarea prescripției pentru crimele de tortură, precum și investigarea eficientă a cazurilor de tortură, soldate cu tragerea la răspunderea penală a celor vinovați.

Domeniul 2: JUSTIȚIE INDEPENDENTĂ ȘI EFICIENTĂ

Constatări generale

Reformarea justiției a continuat să fie considerată prioritate generală a guvernării și a instituțiilor implicate în procesele respective. Eforturile autorităților au fost concentrate pe elaborarea, dezbateră și promovarea Strategiei de reformă a justiției, precum și a unor proiecte de acte legislativ-normative din sfera justiției și din domeniile conexe. Eforturile depuse s-au soldat cu rezultate formalizate, fiind aprobate Strategia de reformă a Justiției și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, dar obținerea resurselor externe pentru implementarea Strategiei rămâne o prioritate pe care se mizează foarte mult.

Reformele în justiție nu au avut rezultate pozitive, percepute la nivel de opinie socială și nici în rîndul exponenților sistemului judecătoresc. Încrederea în justiție a continuat să scadă, viziunile asupra reformelor promovate în sistem nu au fost consensuale și nu au căpătat sprijin larg, justiția în Republica Moldova continuă să nu fie percepută ca independentă și nici pe deplin eficientă. Anumite reforme promovate cu dificultate au fost anulate prin declararea neconstituționalității legilor care creau cadrul juridic al respectivelor reforme. Strategia de reformă a justiției a fost elaborată cu implicarea redusă a exponenților justiției și nu a devenit un document susținut și promovat din interiorul sistemului, ceea ce va crea dificultăți esențiale la implementarea sarcinilor și acțiunilor stabilite. Bugetul alocat pentru reforma justiției nu a fost aprobat distinct și nu au fost alocate suficiente resurse pentru efectuarea unor schimbări complexe nici într-un domeniu.

Evenimentele perioadei monitorizate

La finele anului 2011 a fost adoptată Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016, document care urmează a fi pus în aplicare¹⁶. Eforturile esențiale în domeniul reformei justiției au fost concentrate pe elaborarea și perfecționarea cadrului legislativ-normativ, fiind finalizate și prezentate în Parlament proiecte de legi importante: proiectul legii privind selectarea, avansarea în carieră și evaluarea performanțelor judecătorilor; proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea privind organizarea judecătorească; Legea cu privire la statutul judecătorului; Legea cu privire la CSJ; Legea cu privire la CSM ș.a.). Au fost elaborate și definitivate proiectele de legi privind reforma procedurii civile și penale, precum și modificări legislative vizînd reforma procuraturii.

Datele statistice denotă calitatea relativ înaltă a examinării cauzelor civile și penale de către instanțele de judecată¹⁷, chiar dacă judecătorii sunt supraîncărcați.

Alte evoluții:

- a crescut numărul de proceduri disciplinare intentate în privința judecătorilor¹⁸, spre deosebire de perioadele anterioare procedurile

¹⁶ Legea Nr.231 din 25.11.2011. În luna februarie 2012 a fost adoptat Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției.

¹⁷ În anul 2011 instanțele judecătorești au examinat în total 232605 cauze, fiind anulate/modificate pe cauzele penale - 9,5% din 10966, iar pe cauzele civile - 4,8% din 61841.

¹⁸ În anul 2011 au fost intentate 65 proceduri disciplinare în privința a 50 de judecători (în 2010 au fost intentate 52 proceduri disciplinare privind 39 judecători).

- disciplinare sînt înaintate spre examinare împreună cu materiale doveditoare¹⁹;
- au crescut (nesemnificativ) alocațiile din bugetul de stat pentru domeniul general „Justiție”²⁰;
  - anumite măsuri întreprinse în cadrul instanțelor au vizat perfecționarea gestiunii dosarelor și instruirea personalului, portalul instanțelor de judecată a funcționat, dar cu deficiențe;
  - evaluări externe atestă ușoare ameliorări în asigurarea independenței sistemul judecătoresc²¹;
  - a fost ales de CSM și numit în funcție de către legislativ Președintele Curții Supreme de Justiție;
  - prin hotărîri ale Curții Constituționale au fost reconfirmate anumite garanții ale independenței judecătorilor²² și ale separării puterii judecătorești de puterea legislativă²³.

Involuții

Reformele în justiție nu au avut impact sesizabil, percepțiile și încrederea populației în instituțiile justiției s-a redus de două ori în ultimii doi ani și conform ultimelor sondaje de opinie, doar circa 18% de cetățeni au încredere în justiție. Implementarea acțiunilor stabilite în Programul de guvernare la capitolul priorități de reformă a justiției este defectuoasă și trenează la majoritatea absolută a acțiunilor stabilite²⁴.

Deși a crescut numărul cauzelor disciplinare intentate în privința judecătorilor, randamentul examinării acestora este redus, ponderea hotărîrilor de sancționare fiind destul de mică (circa ¼ din procedurile intentate)²⁵. Un număr considerabil de proceduri disciplinare este revocat fără argumentare temeinică de către cei care le inițiază și se invocă cazuri de intimidare sau presiune asupra judecătorilor prin intermediul procedurilor disciplinare intentate²⁶.

Prin hotărîri ale Curții Constituționale au fost declarate neconstituționale:

- demiterea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție²⁷;
- modificările legislației ce vizează examinarea și executarea hotărîrilor judecătorești privind instituțiile financiare (așa numita lege „anti-rayder”)²⁸;
- lichidarea instanțelor judecătorești specializate²⁹.

Aceste decizii au scos la iveală deficiențele în pregătirea și implementarea reformelor respective și au redus din impetuoșitatea și complexitatea lor.

¹⁹ Nota Informativă privind activitatea Colegiului disciplinar al CSM în anul 2011, http://csm.md/files/CDisciplinar/Nota_inform_2011_CD.pdf.

²⁰ Prin Legea bugetului de stat pe anul 2012 au fost prevăzute peste 384 mln lei, față de 368 mln lei în anul 2011.

²¹ Raportul „Nations in Transit-2011”, realizat de Freedom House, atestă o creștere a scorului RM la capitolul respectiv, de la 4.75 la 4.50.

²² HCC nr.27 din 20.12.2011.

²³ HCC nr.23 din 09.11.2011.

²⁴ Din 85 de acțiuni prioritare incluse în programul de guvernare, doar 12 au început să fie îndeplinite, nici una nu este finalizată.

²⁵ Din numărul total de acțiuni, Colegiul disciplinar s-a pronunțat în 16 cauze cu propunerea de eliberare din funcția de judecător, muștrare aspră, muștrare sau avertisment, iar în 47 de cauze au fost adoptate hotărîri de sistare sau clasare a procedurii disciplinare.

²⁶ A se vedea în acest sens pct.6.1-6.2 din Nota Informativă privind activitatea Colegiului disciplinar al CSM în anul 2011.

²⁷ HCC nr.18 din 04.10.2011.

²⁸ HCC nr.28 din 22.12.2011.

²⁹ HCC nr.3 din 09.02.2012.

Anumite prevederi ale Strategiei de reformă a justiției nu sînt susținute de reprezentanții puterii judecătorești, propunerile acestora nu au fost luate în considerație la adoptarea Strategiei și a Planului de acțiuni³⁰.

Viziunile asupra reformei Procuraturii sînt diferite în cadrul Ministerului Justiției, CSM și în Procuratura Generală, în Programul de guvernare se prevede acordarea statutului de magistrat procurorilor, dar pentru aceasta este necesară modificarea Constituției RM și alte reforme legislativ-instituționale, care în prezent sînt blocate.

Printre problemele generale de sistem rămîn:

- supraîncărcarea judecătorilor, sarcina lunară medie constituind 67 dosare;
- finanțarea și remunerarea precară a judecătorilor, angajaților instanțelor și a altor participanți la procesul de înfăptuire a justiției;
- sediile necorespunzătoare ale instanțelor și dotarea insuficientă a acestora;
- deficiențele legislației procedurale și instabilitatea legislativă;
- transparența redusă a activității instanțelor (lipsa spațiilor pentru ședințe publice, lipsa serviciilor de presă, publicarea cu întârziere și selectivă a hotărîrilor judecătorești, neutilizarea programelor de înregistrare audio a ședințelor de judecată);
- interesele politice, economice și administrative ale exponenților puterii legislative și executive;
- responsabilitatea redusă a exponenților justiției;
- percepția înaltă a corupției existente în sistem;
- neasigurarea independenței Procuraturii etc.

Monitorizarea acțiunilor specifice

Din cele 85 de acțiuni la capitolul „Reforma justiției”, preconizate în Programul de activitate al Guvernului³¹ nu a fost realizată integral nici o acțiune, sînt în proces de implementare 12 acțiuni cu caracter general și continuu.

Grila de monitorizare 2. Reformarea sistemului judiciar, în scopul asigurării independenței și eficienței instanțelor de judecată, a procuraturii³², trimestrul 4, 2011

Acțiune planificată	Progres / Regres /Comentarii
Completarea Constituției RM cu un capitol distinct care va conține reglementări privind avocații parlamentari. Modificarea Legii cu privire la avocații parlamentari și a Regulamentului CPDOM, a structurii, a statului de funcții și a modului de finanțare a acestuia.	Lipsă de progres. Modificări constituționale nu sînt inițiate oficial. Lipsă de progres.
Consolidarea capacității instituționale de autoadministrare judiciară, cu un accent special pe	Progres lent. Progresele vizează elaborarea unor proiecte de acte legislative și realizarea unor activități susținute prin resurse externe (programe de asistență

³⁰ Reprezentanții CSM au criticat intenția de anulare a imunității judecătorilor, lipsa prevederilor clare și exhaustive despre creșterea remunerării judecătorilor și personalului instanțelor, tăgădnarea formării poliției judecătorești și a transmiterii Departamentului administrării judecătorești în subordinea CSM, lipsa condițiilor adecvate de activitate a CSM. A se vedea Raportul Președintelui CSM, <http://csm.md/files/RAPOARTE/RAPORT%20CSM%202012.pdf>.

³¹ Programul de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2011-2014, <http://gov.md/doc.php?l=ro&idc=445&id=3729>.

³² Grila este întocmită în baza Planului de Acțiuni „Prioritățile acțiunilor de reformă ale Republicii Moldova – Măsuri-cheie până în luna iunie 2011”, <http://www.mfa.gov.md/img/docs/implementation-tool-matrix-ro.pdf>.

<p>reglementarea juridică raționalizată și independența garantată, îmbunătățirea resurselor financiare, administrative și umane, a vizibilității și transparenței instituționale. Pe baza unei analize a curențelor, a se continua armonizarea cu standardele UE și cele mai bune practici. Asigurarea unei capacități instituționale adecvate pentru implementarea acestor schimbări.</p>	și cooperare).
<p>Clarificarea situației în ceea ce privește rolul și funcționarea Procuraturii (Avizul Comisiei de la Veneția din iunie 2008).</p>	<p>Progres lent. Procuratura a elaborat și promovează propria viziune asupra reformei, opiniile specializate sînt divergente, iar decidenții politici nu s-au expus clar prin adoptarea unor reglementări legislative.</p>
<p>Consolidarea noului sistem de pregătire și continuarea modernizării procedurii de numire a judecătorilor și procurorilor. Creșterea capacității de instruire a Institutului Național al Justiției (INJ) pentru atingerea cotei cerute de 80% a judecătorilor și procurorilor nou-numiți inițial instruiți de INJ, și nu eliminarea acestei prevederi legale.</p>	<p>Progres lent. Cadrul legislativ în domeniu nu este modificat, sunt elaborate modificări legislative, dar acestea încă nu sunt adoptate.</p> <p>Activitatea INJ nu este reformată și eficientizată.</p> <p>Proporția de pregătire/numire a judecătorilor nu se respectă.</p>
<p>A se asigura că Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) devine o instituție reală pentru auto-gestionarea sistemului judiciar, prin adoptarea modificărilor legislative necesare (compoziția curentă reprezintă mai puțin de 50% de judecători aleși de colegii lor) și prin asigurarea transferului efectiv al administrației instanțelor de judecată de la Ministerul Justiției la CSM.</p>	<p>Progres lent.</p>
<p>Asigurarea implementării eficiente a legii privind asistența juridică.</p>	<p>În proces de realizare.</p>

Recomandări generale

Reformarea, asigurarea independenței și eficienței justiției necesită concentrarea eforturilor, demonstrarea voinței politice generale și a capacităților administrative pe cîteva dimensiuni:

- Abordare apolitică și dezinteresată a procesului de reformă.
- Combaterea și prevenirea corupției în justiție.
- Concentrarea pe implementarea în termen și integral a acțiunilor stabilite în Strategia de reformă și Planul de implementare a acesteia.
- Alocarea resurselor necesare pentru implementarea Strategiei și asigurarea eficienței utilizării acestora.
- Atragerea și implicarea activă și profundă a exponenților justiției în procesele de implementare a reformei.
- Concentrarea eforturilor la simplificarea și eficientizarea procedurilor judiciare și la tehnologizarea anumitor procese.
- Cooperarea continuă cu instituțiile comunitare și internaționale care acordă asistență pentru reforma justiției, utilizarea rațională a resurselor externe.

Domeniul 3. REFORMA GUVERNĂRII ȘI COMBATEREA CORUPȚIEI

Constatări generale

Progresele reformei *Administrației Publice Centrale* (APC) în anul 2011 sînt evidențiate prin elaborarea, adoptarea și punerea în aplicare a unor acte legislative și normative, adoptate în perioada de referință sau anterior. Autoritățile centrale au desfășurat activități de planificare și instruire a funcționarilor, nivelul de instruire constituind cote ridicate (circa 95%). Se înregistrează progrese la capitolul asigurării transparenței decizionale și sporesc preocupările pentru utilizarea tehnologiilor informaționale în APC, sunt inițiate proiecte complexe în domeniul asigurării transparenței online a instituțiilor și datelor publice. Principalele *probleme* ale APC au rămas aceleași și sînt legate de lipsa unor documente strategice ample, de faptul politizării continue a instituțiilor publice și lipsa de progrese în asigurarea depolitizării acestora, în pofida declarațiilor publice repetate despre necesitatea reformelor serioase în domeniu. Calitatea, nivelul de instruire și de implicare a funcționarilor din APC deși sporește prin instruirii și activități metodice, nu corespunde rigorilor timpului, standardelor moderne și nu asigură capacitățile administrative necesare pentru reforme complexe și pentru asigurarea eficienței în administrație. Percepția despre nivelul înalt al corupției în administrație reduce din încrederea în instituțiile centrale, sondajele sociologice atestă scădere considerabilă a încrederii în instituțiile publice centrale (Parlament, Guvern, Președinție).

Progresele în sfera *Administrației Publice Locale* (APL) s-au materializat prin elaborarea proiectului Strategiei Naționale de Descentralizare și activități de consultare în domeniul descentralizării, implementarea programelor de instruire și asistență pentru funcționarii locali. Reforma APL trenează din cauza că abordările strategice au lipsit o lungă perioadă de timp și acțiunile de implementare a reformelor au fost suspendate în diferite etape din cauza instabilității politice și a alegerilor locale generale. Conflictul de ordin politic afectează și reprezentanții APL aleși pe bază de apartenență politică, iar partajarea funcțiilor de la nivel central la nivel local generează continuu conflicte locale.

Progresele în sfera *combaterii corupției* sînt legate de punerea în aplicare a noilor documente strategice în domeniu și de promovarea unor reglementări legislativ-normative noi, conforme standardelor și recomandărilor internaționale în domeniu. Activitățile cu caracter teoretic și de prevenire au fost promovate la diverse nivele ale administrației publice, activitățile de combatere a corupției au fost orientate spre asigurarea calității și eficienței dosarelor instrumentate. Deficiențele activităților anticorupție determină în continuare îngrijorări sociale majore, iar pedepsele aplicate pentru infracțiuni de corupție nu au rezultatul preventiv necesar, un număr mare de condamnări avînd ca pedeapsă sancțiuni relativ ușoare (amendă sau suspendarea executării pedepsei). Tergiversarea reformelor în anumite structuri (CCCEC, MAI, justiție, procuratură) alimentează în continuare opinia publică despre gradul înalt al corupției în cadrul organelor de drept.

Evenimentele perioadei monitorizate

În domeniul APC au fost elaborate cîteva proiecte de acte legislative importante, printre care proiectul de lege privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici și proiectul de lege privind administrația publică centrală de specialitate. La finele

anului 2011 a fost aprobată Lista autorităților publice care cad sub incidența Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Legii pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice, precum și Normele privind instituirea subdiviziunilor structurale ale autorităților publice³³. Conform rapoartelor autorităților, procedura de ocupare a funcției publice vacante în bază de merit a devenit dominantă în angajarea funcționarilor publici, constituind circa 61% în anul 2011, inclusiv circa 40% pe bază de concurs³⁴.

În domeniul APL principalul progres poate fi considerată elaborarea Strategiei Naționale de Descentralizare și a Planului de implementare a acesteia, prezentate spre aprobare Parlamentului la finele lunii ianuarie 2012. De asemenea, a fost elaborat nomenclatorul competențelor APL, care va sta la baza descentralizării fiscale și patrimoniale și adaptat după necesități Ghidul internațional al cooperării inter-comunitare. Sînt implementate activități din domeniul dezvoltării regionale, conform strategiilor și planurilor în domeniu.

Rapoartele de monitorizare a activităților anticorupție atestă intensificarea acțiunilor în domeniu, numărul actelor de corupție contracarate s-a mărit³⁵, a crescut descoperirea actelor de corupție săvîrșite de funcționari cu rang mediu și înalt, inclusiv din carul organelor de drept³⁶. Rapoartele externe acordă Republicii Moldova aceleași scoruri în privința controlului și percepției corupției³⁷. Au fost adoptate acte legisaltive importante pentru domeniul anticorupție:

- Legea privind Comisia Națională de Integritate³⁸ și pentru punerea în aplicare a Legii privind conflictele de interese³⁹;
- Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție;
- Modificări menite să asigure protecția persoanelor ce denunță acte de corupție⁴⁰;
- Este perfecționată legislația la capitolul „cadouri și alte avantaje” pe care le poate primi funcționarul public⁴¹;
- Perfecționarea Codului penal și a legislației anticorupție pentru definirea adecvată a noțiunilor „persoană cu funcție de răspundere, persoana publică și persoana cu funcție de demnitate publică, persoană publică străină și funcționar internațional” și precizarea componentelor de infracțiuni, introducerea infracțiunii „Coruperea alegătorilor”⁴²;

Se implementează activitățile preventive: expertiza anticorupție; consultarea publică a proiectelor de decizii; instruirii și evenimente publice, monitorizarea activităților și a documentelor de politici.

Involuții:

- Încrederea cetățenilor în instituțiile publice centrale s-a diminuat serios și a atins cote îngrijorătoare (13%-18%)⁴³;

³³ HG nr.1001 din 26.12.2011.

³⁴ Raport de monitorizare și evaluare a realizării reformei administrației publice centrale în republica moldova, www.rapc.gov.md.

³⁵ În anul 2011 statistica denotă 421 de cazuri, dublu față de anul 2009.

³⁶ A se vedea Notă informativă privind activitățile anticorupție desfășurate de către ministere și alte autorități administrative centrale (anul 2011), <http://cccec.md/strategy>.

³⁷ Potrivit IPC 2011, Republica Moldova a înregistrat un scor de 2,9 puncte, plasîndu-se pe locul 112 din 183 țării (față de anul 2010 cînd RM a obținut tot 2,9 puncte și s-a clasat pe locul 108 din 178 țări incluse în clasament). În raportul Nations in Transit 2011, Republica Moldova rămîne cu același scor 6.0, înregistrat în ultimii 5 ani.

³⁸ Legea nr.180 din 19.12.2011.

³⁹ Legea nr. 181 din 19.12.2011.

⁴⁰ Legea nr.277 din 27.12.2011.

⁴¹ Legea nr.230 din 25.11.2011.

⁴² Legea nr.245 din 02.12.2011.

⁴³ Conform rezultatelor sondajului BOP din noiembrie 2011, încrederea în Guvern a constituit - 18,6%, în Parlament - 13,6%, în Președintele țării - 15,2%.

- Ocuparea funcțiilor publice vacante are loc adesea cu abateri semnificative de la prevederile cadrului normative⁴⁴;
- Politizarea funcțiilor publice a creat deficiențe serioase la gestionarea treburilor publice și în domeniul respectiv nu au avut loc schimbări;
- Corupția rămâne printre problemele care îngrijorează cel mai mult cetățenii, iar satisfacția față de eforturile autorităților în combaterea corupției a scăzut⁴⁵;
- Ratinguri internaționale atestă o scădere a libertății economice din cauza nivelului înalt al corupției⁴⁶;
- Analiza aplicării pedepselor penale pe cauzele despre corupție și conexe denotă faptul, că cea mai mare pondere o reprezintă pedepse în forme non-privative de libertate⁴⁷, ceea ce denotă eficiență scăzută a politicilor anticorupție.
- Strategia de reformă a CCCEC nu a fost promovată.

Monitorizarea acțiunilor specifice

Mai multe acțiuni prevăzute în Programul de guvernare la capitolul „Administrație Responsabilă și Eficientă” nu sînt realizate, acțiunile legislative și normative sînt în proces de elaborare și consultare îndelungată, implementarea trenează.

Grilă de monitorizare 3. Reforma guvernării și combaterea corupției, situația în trimestrul 4, 2011

Acțiune planificată	Progres / Regres /Comentarii
Reformarea funcționalității Parlamentului Republicii Moldova, prin: <ul style="list-style-type: none"> • Reformarea funcționării Parlamentului, în conformitate cu Consiliul Europei, propunerile CEPA privind Regulile de Operare și imunitatea parlamentară; • Promovarea unei culturi politice precum și a procedurilor de încurajare a creării consensului; • Constituirea unui sistem de informare modern pentru membrii Parlamentului; • Extinderea și intensificarea cooperării dintre Parlament și societatea civilă. 	Progres lent. Progresele se referă la elaborarea în cadrul Secretariatului Parlamentului a unor documente de politici în domeniu, impactul acestora rămîne insesizabil. Sistemul informațional nu este creat. Cooperarea cu societatea civilă se realizează ad-hoc, pe domenii și probleme de interes de moment.
Reforma administrației publice, prin: <ul style="list-style-type: none"> • descentralizarea progresivă a procesului de luare a deciziilor; • continuarea reformării administrației publice; • elaborarea cadrului normativ și instituțional, în conformitate cu principiile descentralizării și autonomiei locale; • implementarea unui model descentralizat cu o bază financiară clară prevăzută pentru autoritățile locale pentru autogovernare; • revizuirea competențelor 	Progres nesemnificativ Activitățile de descernnalizare se realizează la nivel teoretic, implementarea practică întîrzie.

⁴⁴ Raport de evaluare privind implementarea procedurilor de personal în autoritățile publice centrale, 2011, www.rapc.gov.md.

⁴⁵ Rezultatele sondajului BOP – noiembrie 2011.

⁴⁶ Economic Freedom Index 2011.

⁴⁷ Nota informativă privind activitățile anticorupție desfășurate de către ministere și alte autorități administrative centrale (anul 2011).

<p>autorităților administrației publice locale și întărirea capacității administrative a acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> consolidarea autonomiei financiare și patrimoniale a autorităților publice locale. 	
<p>Combaterea corupției, prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> Încurajarea rezultatelor procesului de evaluare a riscurilor anti-corupție în noua Strategie Națională Anticorupție; încurajarea unității analitice a CCCEC și însoțirea dezvoltării ulterioare a acesteia; adresarea aspectelor-cheie de integritate cum ar fi conflictul de interese și regimurile divulgării activelor; asigurarea implementării totale și eficiente a recomandărilor pertinente GRECO. 	<p>Progres lent. Strategia adoptată consacră prevederi aparte aspectelor privind evaluarea riscurilor anticorupție.</p> <p>Problemele declarării și controlului conflictelor de interese rămân aceleași, noile reglementări nu au intrat în vigoare</p> <p>Comisia națională de integritate nu este constituită, deși legea e pusă în aplicare. Practic, mecanismul declarării și verificării conflictelor de interese nu funcționează.</p> <p>Implementarea recomandărilor GRECO întârzie.</p>

Recomandări

- Reforma APC urmează a căpăta o formă planificată, în baza unor documente de politici.
- Strategia de descentralizare urmează a fi examinată prioritar și asigurată prin resurse financiare adecvate.
- Implementarea Strategiei Naționale Anticorupție urmează a deveni prioritară sub toate aspectele: legislativ, normativ, instituțional, tehnic, financiar, cooperare internă și externă.
- Reforma CCCEC urmează a fi accelerată, în scopul asigurării independenței și eficienței principalei instituții în domeniu.
- Pedepsele pentru infracțiuni de corupție urmează a fi înăsprite, iar aplicarea lor să devină riguroasă.
- Mecanismul verificării declarațiilor de averi, venituri și interese urmează a fi pus în aplicare conform noilor reglementări și să capete eficiență sporită, în ritm accelerat.

Domeniul 4: REGLEMENTAREA TRANSNISTREANĂ

Constatări generale

În perioada de referință au avut loc câteva evenimente cu un potențial de impact major asupra reglementării transnistrene. Eforturile diplomatice au vizat un spectru larg de activități menite să consolideze pozițiile Republicii Moldova în: cadrul formatului internaționalizat de consultări pe marginea soluționării transnistrene; perspectiva abordării problemelor de securitate regională și continentală; dialogul cu reprezentanții Transnistriei privind măsurile de încredere între malurile Nistrului. Eforturile menționate mai sus s-au soldat cu cel mai palpabil rezultat din ultimii șase ani – decizia privind reluarea negocierilor oficiale în formatul „5+2”.

Desfășurarea primei runde de negocieri în formatul oficial „5+2”, după întreruperea acestora în februarie 2006, într-un context politic regional complicat reflectă un suport internațional pentru abordările autorităților moldovene în reglementarea transnistreană. Reluarea procesului de negocieri a fost precedată de eforturi diplomatice susținute și exprimate în Rezoluția Adunării Parlamentare a OSCE privind Republica Moldova, care a susținut reluarea negocierilor în format „5+2”, cu participarea mediatorilor din Federația Rusă, Ucraina, OSCE, precum și a UE și SUA în calitate de observatori în vederea identificării unui statut juridic special pentru regiunea transnistreană în componența Republicii Moldova.

Un alt eveniment remarcabil ține de schimbarea elitei de vîrf din regiunea transnistreană ca urmare a alegerilor prezidențiale din regiune. Schimbarea în cauză a fost expresia votului de protest al locuitorilor din regiune față de situația curentă, modulată de „înghețarea” de-a lungul a două decenii a conflictului din raioanele de est ale Republicii Moldova. Cele două evenimente deschid noi perspective inedite pentru un progres sustenabil în reglementarea conflictului.

Un factor negativ în reglementarea transnistreană îl constituie instabilitatea politică din Republica Moldova, ca urmare a incapacității guvernanților de a alege șeful statului timp de mai bine de doi ani și jumătate. În consecință, opoziția parlamentară care reprezintă un segment de aproximativ 40% din alegători pune la îndoială legitimitatea puterii de la Chișinău. În contrast, deși autoritățile moldovene nu recunosc legalitatea alegerilor din Transnistria, ele vor întâmpina tot mai multe dificultăți în contestarea legitimității noii conducerii transnistrene, cu care acceptă să negocieze în formatul internațional „5+2” și care a obținut un suport masiv, dificil de contestat, din partea alegătorilor transnistreni, dovadă fiind și atitudinea binevoitoare, exprimată prin felicitările adresate noului lider transnistrean cu ocazia alegerii la cîrma regiunii de către ambasadorii statelor și organizației internaționale reprezentate în formatul de negocieri „5+2”.

În consecință, noua situație favorabilă, la prima vedere, comportă un handicap extrem de periculos – legitimitatea puterii recunoscute la nivel internațional este contestată de către opoziție, iar puterea nerecunoscută din regiunea transnistreană se bucură de legitimitate internă și simpatie internațională. În asemenea condiții, Chișinăul oficial nu poate pretinde să aibă credibilitate deplină în ochii simplilor cetățeni din regiunea transnistreană în privința soluționării unui „conflict înghețat”, în care sînt implicați și au interese majore puteri regionale și internaționale, odată ce nu este capabil să soluționeze timp de mai bine de doi ani o problemă mult mai simplă – alegerea șefului statului, și aceasta din motive mai degrabă subiective decît obiective.

Negocierile în format „5+2”, urmate de ministeriala de la Vilnius

Decizia privind reluarea negocierilor, a fost urmată de prima rundă care a avut loc la Vilnius, în perioada 30 noiembrie - 1 decembrie 2011. Pentru început au fost discutate principiile procedurale și aspectele organizaționale care să asigure o bază funcțională întregului proces. S-a reușit coordonarea doar a unei părți a documentului examinat, discuțiile urmînd să continue la următoarea rundă planificată pentru luna februarie 2012, în Irlanda, țara care a preluat Președinția OSCE în anul 2012. În cadrul Consiliului Ministerial al OSCE din 6-7 decembrie 2011 delegația Republicii Moldova a evidențiat progresele din ultima jumătate de an, dar a evocat necesitatea:

- soluționării finale și viabile a conflictului transnistrean care să se bazeze pe suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova;
- elaborării în cadrul negocierilor în format „5+2” a unei agende cuprinzătoare care să includă statutul regiunii transnistrene;
- consolidării măsurilor de încredere;
- respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană,
- examinării aspectelor de securitate, exprimînd îngrijorarea vis-a-vis de tendințele negative din Zona de Securitate;
- inițierii discuțiilor cu privire la transformarea actualei operațiuni de menținere a păcii într-o misiune civilă cu mandat internațional;
- finalizării procesului de retragere a forțelor militare ale Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova, ceea ce ar contribui la depășirea impasului în dialogul cu privire la regimul de control al armamentelor convenționale în Europa.

Finalmente, delegația moldovenească s-a văzut nevoită să-și exprime dezamăgirea în legătură cu „eșuarea negocierilor pe marginea declarației ministeriale dedicate reluării negocierilor oficiale în formatul „5+2”, ce ar contribui la direcționarea procesului de reglementare pe un făgaș constructiv”.

Implicarea Federației Ruse în schimbarea elitei transnistrene

Autoritățile moldovene nu au avut nici o contribuție la schimbarea elitei conducătoare din Transnistria. Rolul determinant, în acest sens, i-a revenit unuia din actorii cheie a procesului de negocieri în „format 5+2” – Federația Rusă. Pregătirile pentru alegerile prezidențiale din Transnistria, programate pentru 11 decembrie 2011, au fost marcate de o puternică implicare a cercurilor influente de la Kremlin, care îi recomandă liderului transnistrean, Igor Smirnov, să nu participe la alegeri. Refuzul de a urma recomandările reprezentantului administrației Președintelui Federației Ruse a generat publicarea unor date statistice pentru a pune în evidență starea economiei regiunii și efectele guvernării de 21 de ani a lui Smirnov:

- anual se adoptă bugete cu deficite între 40-60%, care sînt achitate din resurse oferite de către Federația Rusă;
- deficitul balanței comerciale este în creștere continuă, în 2011 respectivul deficit s-a dublat, depășind \$556,5 milioane;
- datoria Transnistriei pentru gaze reprezintă \$2,7 miliarde, etc.

Publicarea datelor statistice menționate a fost însoțită de o campanie masivă, care a ținut să convingă alegătorii că Smirnov și anturajul ar fi principalii generatori ai corupției, care împiedică dezvoltarea economică a regiunii. Căderea în dizgrație a

lui Igor Smirnov a fost explicată inclusiv prin intransigența acestuia în procesul de negocieri, scopul anunțat de el fiind obținerea independenței Transnistriei. În calitate de favorit al Rusiei în Transnistria a fost identificat președintele Sovietului suprem, Anatolii Kaminsky, care și-a asigurat susținerea deschisă a partidului de guvernământ din Rusia – „Edinaya Rossia”. Pe fundalul criticilor în adresa „clanului lui Smirnov” pentru delapidarea sumelor uriașe din suportul financiar rusesc, lui Kaminsky i s-a promis suport financiar din partea Rusiei de ~200 milioane de ruble (~\$70 milioane). În consecință, datorită implicării autorităților ruse Smirnov a pierdut alegerile, iar noul favorit – Kaminsky, nu le-a putut câștiga.

Efectele dublului protest al cetățenilor din regiunea transnistreană

Alegerile prezidențiale din regiunea transnistreană au fost câștigate de Evghenii Șevciuk, care în al doilea tur de scrutin l-a învins pe favoritul declarat al Rusiei – Anatolii Kaminsky, acumulând ~3/4 din voturi. Șevciuk a deținut anterior funcțiile de președinte al Sovietului suprem și al partidului majoritar „Obnovlenie”, fiind substituit în cele două funcții, în 2009, de către Anatolii Kaminsky. El a căzut în dizgrațiile lui Smirnov în decembrie 2006, când devenise oponentul principal al lui Igor Smirnov la alegerile din decembrie 2006 și o figură de alternativă pentru cercurile decizionale de la Moscova. După victoria lui Smirnov din 2006, Șevciuk a fost supus presiunilor și s-a văzut nevoit să renunțe atât la funcția de președinte al Sovietului suprem, cât și la cea de lider al „Obnovlenie”. În campania electorală el a pus accentele pe problemele sociale: atingerea unor standarde pentru un trai decent; apărarea intereselor categoriilor de cetățeni cu vulnerabilități; combaterea corupției etc.

Astfel, dublul vot de protest al alegătorilor transnistreni, împotriva delapidărilor „clanului lui Smirnov”, pe de o parte, și a lui Kaminsky, considerat drept reprezentantul politic al monopolistului regional – firma „Sheriff”, pe de altă parte, a fost determinat în schimbarea elitei guvernante din Transnistria. În definitiv, recente alegerile din Transnistria pot avea un impact semnificativ asupra reglementării conflictului. Pentru viitorul apropiat așteptările sînt după cum urmează:

- schimbarea generațiilor în politica transnistreană comportă un potențial serios pentru un proces de negocieri complex și interesat. Una din principalele premise, în acest sens, ține de demiterea întregii „gărzi vechi”, intransigente și rigide;
- va crește semnificativ rolul Ucrainei în procesul de reglementare, dar și ponderea factorului ucrainean în politica internă a regiunii transnistrene. Implicit, este de așteptat că va crește și rolul UE, care este pe cale să semneze cu Ucraina Acordul de liber schimb și să înceapă negocierile cu Republica Moldova, în acest sens. Exportul producătorilor transnistreni va trebui adus în conformitate cu cerințele acordurilor respective;
- autoritățile moldovene vor trebui să-și revadă substanțial practicile în raporturile cu regiunea transnistreană. Primele decrete ale lui Șevciuk privind liberalizarea comerțului cu Republica Moldova, facilitarea traficului de mărfuri și persoane, etc. vor necesita noi pași în vederea menținerii și dezvoltării măsurilor de încredere reciprocă între malurile Nistrului;
- problemele legate de securitate vor trebuie reconsiderate sub presiunea inițiativelor civice ale cetățenilor de origine moldovenească din regiunea transnistreană, care s-au simțit persecutați pe parcursul ultimilor 20 de ani.

Recomandări

Autoritățile moldovene urmează să recurgă la acțiuni ce se impun pornind de la faptul că procesul reglementării transnistrene a fost internaționalizat cu bună știință pentru a putea beneficia de suportul și garanțiile statelor și organizațiilor internaționale implicate. Din aceste considerente, recomandările din Rezoluția celei de-a 20-a sesiuni anuale a Adunării Parlamentare a OSCE, care s-a desfășurat în perioada 6-10 iulie 2011, trebuie implementate în măsura posibilităților:

- desfășurarea negocierilor privind soluționarea conflictului în format "5+2", cu participarea mediatorilor din Federația Rusă, Ucraina, OSCE, precum și a UE și SUA în calitate de observatori;
- continuarea eforturilor în vederea identificării unui statut juridic special pentru regiunea transnistreană în componența Republicii Moldova, acesta reprezentând scopul major în procesul de soluționare al conflictului transnistrean;
- continuarea eforturilor din partea Guvernului Republicii Moldova și administrației regiunii transnistrene cu privire la măsurile de consolidare a încrederii și securității în Republica Moldova.
- inițierea unui dialog politic și contactele umane directe;
- reluarea și finalizarea procesului de retragere a trupelor și munițiilor Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul OSCE;
- transformarea, prin consultări, a mecanismului curent de pacificare într-o misiune civilă multinațională cu mandat internațional (OSCE).

Secțiunea II. MONITORIZAREA PLANULUI DE ACȚIUNI AL REPUBLICII MOLDOVA PRIVIND IMPLEMENTAREA RECOMANDĂRILOR UNIUNII EUROPENE PENTRU INSTITUIREA ZONEI DE LIBER SCHIMB APROFUNDAT ȘI CUPRINZĂTOR ÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

Domeniul 1. COORDONAREA GENERALĂ ȘI CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR ADMINISTRATIVE

Analiza situației curente

Procesul de realizare a prevederilor incluse în Planul de Acțiuni privind implementarea recomandărilor Uniunii Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător între Republica Moldova și Uniunea Europeană (în continuare Planul de Acțiuni) a continuat și în perioada celui de al patrulea trimestru al anului 2011, deși ceva mai anevoios decât în perioadele precedente. Unul din impedimentele de bază continuă să fie conlucrarea interministerială anevoioasă și sincronizarea lentă a activităților. În perioada analizată un rezultat important a fost demararea oficială, la 5 decembrie 2011, a negocierilor pe marginea ZLSAC. Stefan Füle, Comisarul European pentru extindere și politică de vecinătate, a evaluat pozitiv eforturile întreprinse de Guvernul Republicii Moldova în realizarea reformelor necesare și îndeplinirea condițiilor obligatorii pentru continuarea procesului de integrare treptată în piața internă a Uniunii Europene, concomitent menționând necesitatea continuării procesului de implementare a reformelor și înlăturarea lacunelor existente, în special cu referință la înlăturarea problemelor aferente zonei din stânga Nistrului. La rândul său, Comisarul European pentru Comerț, Karel De Gucht, a menționat că demararea negocierilor privind instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător va conduce la aprofundarea relațiilor dintre Republica Moldova și UE.

În contextul negocierilor privind Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, Ministerul Economiei, în calitate sa de autoritate coordonatoare și responsabil pentru monitorizarea realizării măsurilor incluse în Planul de acțiuni, a asigurat desfășurarea activităților Grupului de lucru III – „Cooperare Economică, Sectorială, și Financiară”, grupul fiind compus din 4 subgrupuri: accesul pe piață și administrarea vamală; măsuri și bariere în calea comerțului; servicii financiare și concurență; consultări cu sectorul privat și societatea civilă. În cadrul desfășurării pe data de 19 octombrie 2011 a celei de a 8-a runde de negocieri a Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană au fost puse în discuție cu Dl Luc Pierre Devigne, Șeful Directoratului General pe Comerț al Comisiei Europene, perspectivele de lansare a negocierilor pe marginea ZLSAC. În cadrul discuțiilor a fost trecută în revistă situația privind îndeplinirea de către Republica Moldova a recomandărilor-cheie ale Comisiei Europene. S-a convenit asupra organizării unei misiuni de evaluare TAIEX în domeniul SPS (Măsuri Sanitare și Fitosanitare) și în aceeași zi a fost remisă Comisiei Europene solicitarea din partea Republicii Moldova pentru organizarea acestei misiuni.

O precondiție pentru a beneficia de regimul Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător Republica Moldova – UE a constituit-o Semnarea Acordului de Comerț Liber cu Turcia, acesta urmând să faciliteze comerțul dintre Moldova și Turcia. Semnarea acordului ar trebui să contribuie la atragerea investițiilor turcești și

dezvoltarea cooperării bilaterale. Până la etapa actuală au avut loc 2 runde de negocieri, a treia rundă fiind preconizată pentru luna februarie 2012. În rezultatul negocierilor purtate, Republica Moldova va acorda Turciei un regim preferențial la importul produselor industriale fără aplicarea taxelor vamale, iar pentru produsele industriale sensibile urmează a fi acordate perioade de tranziție sau eventual contingente tarifare.

Așa cum menționasem în edițiile precedente ale „Euromonitorului”, sporirea profesionalismului, competenței și motivării funcționarilor publici implicați în procesul implementării prevederilor Planului de Acțiuni rămâne o prioritate absolută, ținând cont de faptul că organizarea și efectuarea programelor de instruire necesare depinde de obținerea finanțărilor, de regulă externe, din partea donatorilor potențial interesați în acordarea acestei asistențe. Acțiunile prevăzute în domeniul 1 al Planului de Acțiuni și îndeplinirea treptată a acestora ajută Moldova în depășirea obstacolelor sus-menționate.

Monitorizarea acțiunilor specifice

În al patrulea trimestru al 2011 se remarcă următorii pași majori întreprinși de Guvern:

- În scopul accelerării punerii în aplicare a recomandărilor-cheie ale CE, prin HG nr. 962 din 19 decembrie 2011 a fost aprobat Planul Național de armonizare a legislației pentru anul 2012, fiind stabilite termenele concrete, autoritățile responsabile, actele legislative sau normative care urmează a fi elaborate sau modificate și fundamentele în baza cărora urmează a fi elaborate actele naționale. Coordonarea procesului de realizare a Planului corespunzător a fost pusă în sarcina Centrului de Armonizare a Legislației din subordinea Ministerului Justiției, autoritățile de resort urmând să prezinte rapoarte lunare privind gradul de implementare a Planului.
- Pe 3 octombrie 2011 a fost aprobată Strategia în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2011-2015. Strategia a fost elaborată în conformitate cu prevederile HG nr. 1125 din 14 decembrie 2010 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător între Republica Moldova și Uniunea Europeană”. Concomitent a fost elaborat și aprobat planul de acțiuni de implementare a principalelor recomandări ale CE în acest sens, în calitate de precondiții necesare pentru începerea negocierilor cu privire la crearea acestei zone. E necesar de menționat că experții Comisiei Europene au acordat o apreciere pozitivă Republicii Moldova în domeniul măsurilor sanitare și fitosanitare.
- Pe 22 decembrie 2011 a avut loc ședința Consiliului sectorial pentru coordonarea asistenței externe în domeniul energiei, mediului de afaceri și atragerii investițiilor, comerțului, infrastructurii calității și protecției consumatorilor. În cadrul ședinței au fost prezentate acțiunile prioritare în domeniile menționate, propuse spre finanțare în anul 2012. Viceprim-ministrul Valeriu Lazăr a cerut ca Ministerul Economiei să fie implicat sau cel puțin pus la curent cu orice proiect de asistență în domeniul negocierii ZLSAC cu Uniunea Europeană, având în vedere că Ministerul Economiei coordonează întregul proces de negociere. În acest context, Valeriu Lazăr a subliniat că proiectele de asistență trebuie să creeze capacitate instituțională în sectoarele beneficiare, pentru ca aceasta să nu fie în continuare substituită de Ministerul Economiei sau cel al Afacerilor Externe și Integrării Europene.

- Susținerea unității de administrare a Parteneriatelor Public-Private în cadrul Agenției Proprietății Publice este o altă prioritate prezentată comunității donatorilor spre finanțare. Pe lângă elaborarea unei metodologii clare de elaborare a proiectelor PPP, domeniile de asistență se referă la revizuirea legii cu privire la concesiune, aprobată încă în 1995, crearea unei rețele guvernamentale PPP, etc. În ultimii doi ani, au fost inițiate 73 de proiecte de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor publice în Parteneriat Public Privat dintre care 12 sunt în faza de dezvoltare în baza condițiilor contractuale, 2 contracte PPP în faza de negociere, 15 în pregătirea procedurii de selectare a partenerului privat, 12 proiecte sunt la etapa de avizare și alte 32 de proiecte – propuse spre inițiere.
- Ministerul Economiei a transmis comunității donatorilor un chestionar pentru a identifica problemele, progresele și impactul asistenței tehnice acordate, urmând să lanseze la începutul anului 2012 procesul de evaluare a proiectelor de asistență tehnică derulate în Republica Moldova pe sectoarele de competență.
- Au fost organizate seminare de instruire a personalului implicat în negocierile ZLSAC. Guvernul a continuat să participe activ la dezbaterile privind aspectele strategice ale ZLSAC în cadrul evenimentelor organizate de partenerii de dezvoltare și organizațiile non-guvernamentale din Moldova.

Grilă de monitorizare 4. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „Coordonarea generală și consolidarea capacităților administrative” planificate spre implementare pentru trimestrul 4 2011.

Acțiune	Progres/Comentarii
<p>Utilizarea instrumentelor oferite de UE și alți donatori pentru desfășurarea seminarelor de instruire pe teme relevante privind ZLSAC.</p>	<p>Progres pozitiv. A fost semnat, cu Marea Britanie și Lituania, un contract privind proiectul de twinning în domeniul fitosanitar, controlul reziduurilor de pesticide. Activități de pregătire a începerii proiectului au fost lansate la finele anului 2011. A fost solicitat un training, eventual finanțat din surse TAIEX, privind negocierile internaționale în domeniul SPS, pentru a consolida capacitățile echipei de negociatori în domeniul respectiv și pentru a facilita ulterior procesul de discuții pe marginea aspectelor tehnice specifice domeniului. Deși lent, continuă instruirea și ridicarea nivelului de cunoștințe a funcționarilor publici.</p> <p>La 2-3 noiembrie proiectul finanțat de UE și implementat de Grupul de Consultanță pentru Managementul Corporativ și Public „Promovarea participării largi a societății și facilitarea dialogului de politici” a organizat primul modul de instruire pilot pentru funcționarii publici cu privire la procesul eficient de consultații publice. Participanți la instruire au fost reprezentanți din partea a 4 ministere de resort: Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și al Familiei, Ministerul Economiei și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.</p> <p>În perioada 21 noiembrie-2 decembrie Programul comun al Consiliului Europei și al Uniunii Europene privind „Susținerea Democrației în Moldova” a oferit asistență cu scopul de a fortifica capacitatea instituțională a Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova sub forma unor stagii pe termen scurt în Parlamentele Europene. Șeful Secției Drept Public și Șeful Secției Drept Comunitar din cadrul Secretariatului Parlamentului R. Moldova au desfășurat un stagiu de două săptămâni în Parlamentul Spaniei și în Parlamentul Finlandei pentru a prelua direct experiența și cele mai bune practici de gestionare a performanței funcționarilor publici din cadrul Secretariatului în examinarea petițiilor din partea cetățenilor.</p> <p>La începutul lunii decembrie 2011 în colaborare cu partenerii din Republica Cehă a fost organizat un program de instruire privind ridicarea nivelului de abilități profesionale a membrilor Grupului de Lucru pentru ZLSAC.</p>
<p>Desfășurarea</p>	<p>Acțiune extinsă pe întreg anul 2011. La începutul lunii octombrie</p>

Acțiune	Progres/Comentarii
<p>seminarelor de instruire pentru instituțiile implicate, sectorul privat și societatea civilă privind ZLSAC.</p>	<p>Grupul de Consultanță pentru Managementul Corporativ și Public a organizat o vizită de studiu în Letonia în cadrul proiectului „Descentralizarea și Dezvoltarea Autonomiei Locale: Modele Europene de Succes pentru Republica Moldova” implementat de către Grupul de Consultanță Corporativă și Management Public (Letonia) în parteneriat cu Business Consulting Institute (Moldova) și Fundația PAUCI (Polonia). Proiectul e susținut de Programul Est-Est și PNUD Moldova, având ca scop facilitarea schimbului de experiență între persoanele cu funcții de răspundere, reprezentanții autorităților locale, ONG-uri și experții relevanți din Moldova, Polonia, Letonia și alte state europene implicate în procesul reformei de descentralizare care vor contribui la consolidarea autonomiei locale și va determina un model adecvat pentru asigurarea descentralizării administrative și financiare în țară.</p> <p>Reprezentanții Ministerului Economiei continuă să participe activ la evenimentele organizate de către societatea civilă sau partenerii de dezvoltare. În același timp, Ministerul Economiei a creat un cadru participativ pentru reprezentanții societății civile. Totuși, în cooperarea cu sectorul privat există și aspecte care încă lasă de dorit, fie din cauza pasivității unor reprezentanți ai sectorului privat, fie din cauza că pe anumite domenii sensibile Guvernului nu se grăbește să dialogheze cu companiile afectate de viitoarea liberalizare a comerțului.</p> <p>În perioada 1-2 noiembrie, proiectul finanțat de UE și implementat de Grupul de Consultanță pentru Managementul Corporativ și Public „Promovarea participării largi a societății și facilitarea dialogului de politici” a organizat un seminar cu privire la managementul financiar al unei organizații de advocacy. Scopul seminarului a fost elaborarea unui manual pentru ONG-urile de advocacy care se axează pe practicile existente de generare a resurselor din Moldova. Liderii ONG-urilor au explorat resursele necesare pentru a fi activi în procesul de advocacy în lipsa unui venit permanent. Participanții au analizat trei “modele” diferite – advocacy pentru interesele economice, protecția grupurilor social vulnerabile și promovarea valorilor democratice. Fiecare grup a elaborat diverse strategii pentru Moldova și Letonia, care pot fi aplicate de diferite organizații.</p> <p>La 1 noiembrie, proiectul finanțat de UE și implementat de Grupul de Consultanță pentru Managementul Corporativ și Public „Promovarea participării largi a societății și facilitarea dialogului de politici” a organizat un seminar privind experiența țărilor baltice în domeniul cooperării organizațiilor agricole și participarea publică la procesul de aderare la UE. Participanții au abordat experiențele cu privire la consolidarea relațiilor dintre membri, comunicarea cu ministerele și cu Parlamentul, independența politică, cooperarea cu diferite organizații privind unele probleme comune și separarea activităților în cazul în care există diferențe de interese. Experiența țărilor baltice a servit drept o sursă pozitivă de cunoștințe și idei și a încurajat discuții în rândurile liderilor din sectorul agricol din Moldova.</p> <p>Ministerul Economiei a organizat întruniri periodice a celor patru sub-grupuri care sunt parte a Grupului de Lucru privind ZLSAC ceea ce a permis crearea cadrului necesar pentru discutarea progresului în îndeplinirea recomandărilor CE și determinarea măsurilor necesare pentru a fi întreprinse pentru pregătirea negocierilor ZLSAC. Astfel, în perioada 24-25 noiembrie 2011 a avut loc ședința Subcomitetului pe Comerț și Investiții RM-UE. În cadrul ei, Ministerul Economiei a prezentat o informație detaliată despre schimburile comerciale ale Republicii Moldova, procesul de pregătire privind începerea procedurii de negociere ZLSAC. Partenerii europeni, participanți la ședință, au dat o apreciere pozitivă reformelor progresive efectuate de către Republica Moldova în domeniul concurenței, infrastructurii calității, serviciilor financiare și administrației vamale. O deosebită atenție a fost acordată subiectului aprobării de către Guvern a Strategiei Siguranței Alimentare, în special, pe fundalul aprecierii pozitive, oferite Republicii Moldova de către experții Comisiei Europene în domeniul măsurilor sanitare și fitosanitare. Pe parcursul perioadei de raportare s-a observat o stagnare în consolidarea relațiilor cu regiunea din stânga Nistrului, ținând cont atât de instabilitatea politică din țară, cât și de desfășurarea campaniei</p>

Acțiune	Progres/Comentarii
Implicarea și cooperarea cu experții UE de rang înalt pentru consultări practice în vederea identificării și stabilirii priorităților pentru următorii 2-3 ani.	electorale prezidențiale și alegerilor care au avut loc în stânga Nistrului. În proces. Se organizează întruniri ad-hoc a reprezentanților ministerelor implicate în procesul de pregătire a negocierilor ZLSAC cu consultanții din partea Misiunii EUHLPAM. Pe 26 octombrie 2011 a fost lansată a doua ediție a publicației „Tendințe în Economia Moldovei”, fiind incluse începând cu această ediție și date pe regiunea din stânga Nistrului. Totodată, cu susținerea TAIEX a fost inițiat procesul elaborării proiectului de lege privind integrarea străinilor și refugiaților.
Includerea ZLSAC în Programul de Consolidare a Capacităților Instituționale (CIB) al UE în scopul asigurării continuității de consiliere și sprijin pentru activitățile de reformă.	Îndeplinit (formal). Se preconizează obținerea asistenței în domeniu pentru Ministerul Economiei începând cu anul 2012. În cadrul Reuniunii consultative referitoare la implementarea Programului de Consolidare a Capacităților Instituționale în Republica Moldova, care a avut loc pe 19 octombrie 2011, au fost stabilite prioritățile și instituțiile beneficiare țintă pentru Programul CCI (2012), precum și corelarea cu asistența în derulare și cele planificate a Uniunii Europene și a altor donatori. Pe 14 decembrie 2011 a fost organizată Conferința „Consolidarea rețelei Twinning în Moldova: cum progresăm?” la care au luat parte peste 100 participanți - persoane de contact Twinning din cadrul autorităților administrației publice centrale, oficialități din cadrul Cancelariei de Stat și Delegației Uniunii Europene. Participanții au fost familiarizați cu diverse aspecte ce țin de planificarea, implementarea și utilizarea instrumentelor de asistență ale UE - Twinning, TAIEX și Sigma, dar și cu punctele cheie ale Programului Comprehensiv de Consolidare Instituțională (CIB). În cadrul conferinței au fost discutate aspecte practice ce țin de identificarea și pregătirea unui proiect Twinning și lecțiile învățate din implementarea unor asemenea proiecte în Moldova.

Evaluarea progresului

În trimestrul IV pe prima dimensiune a Planului de Acțiuni s-a observat un anumit progres. Un pas foarte important a fost demararea oficială a procesului de negocieri privind ZLSAC. Concomitent, e de remarcat și aprobarea Strategiei în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2011-2015 și a planului de acțiuni privind implementarea strategiei. Au fost reînțoarse serviciile fitosanitare și veterinare la 8 puncte de trecere a frontierei de stat auto. Concomitent, a fost solicitat un program de instruire din partea TAIEX privind negocierile internaționale în domeniul SPS, pentru a consolida capacitățile echipei de negociatori în domeniul respectiv și pentru a facilita ulterior procesul de discuții pe marginea aspectelor tehnice, specifice domeniului. Un moment la fel de important îl constituie faptul că începând cu anul 2012 urmează a fi lansat un program de asistență din care vor fi finanțate măsuri de stimulare a încrederii între cele două maluri ale râului Nistru (în valoare de 12 mil. euro) prin promovarea proiectelor comune în domeniul social și dezvoltare a infrastructurii, protecției mediului și susținerii societății civile.

Recomandări Guvernului Republicii Moldova

Demararea procesului de negocieri privind ZLSAC este un început promițător și, corespunzător, derularea cu succes al acestuia ar fi importantă în vederea intensificării eforturilor pentru adoptarea regulamentelor tehnice și a standardelor europene. În acest sens, este critic importantă consolidarea capacităților instituționale de supraveghere a pieții interne. Implicarea activă a factorilor de răspundere din regiunea din stânga Nistrului și, în mod special, valorificarea potențialelor schimbări care s-au produs recent la nivel politic în zona respectivă, în combinație cu implicarea sectorului economic și dezvoltarea proiectelor comune, ar constitui un pas foarte important atât pentru derularea cu succes a procesului de negocieri privind ZLSAC, cât și implicit pentru punerea în aplicare a viitorului Acord de asociere cu UE.

Domeniul 2. ACCESUL BUNURILOR PE PIAȚĂ / STATISTICILE COMERȚULUI

Analiza situației curente

După cum și era de așteptat, atingerea obiectivelor ce țin de accesul bunurilor pe piață și statisticile comerțului sunt greu de realizat. De fapt, acest domeniu a început să stagneze la cele mai importante aspecte încă din trimestrul II și este puțin probabil ca acestea să fie soluționate în scurt timp doar cu implicarea resurselor utilizate până în prezent. Fără un consens politic, care poate fi atins doar prin negocieri la un nivel mai înalt, conflictul persistent între cele două maluri ale Nistrului nu va permite o colaborare eficientă în domeniul statisticii. Or, este evident că numai colaborarea între instituțiile responsabile pentru implementarea acestor acțiuni nu este suficientă.

Monitorizarea acțiunilor specifice

Și după un an de la implementare, restanțele la capitolul „Accesul bunurilor pe piață / statisticile comerțului” sunt semnificative. Progresele practic au lipsit în acest domeniu, dar instituțiile responsabile nu pot fi învinuite de aceasta situație. În trimestrul IV, în perioada alegerilor din Transnistria, multe inițiative chiar au fost stopate și multe obiective nu au avut cum să fie atinse. Între timp, BNS își îndeplinește sarcinile în limita posibilităților existente. Astfel, în trimestrul IV au fost realizate următoarele acțiuni:

- În continuare Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, BNS și Biroul de Reintegrare discută posibilitatea elaborării conceptului de colectare a datelor statistice pe tot teritoriul Republicii Moldova. Nu o putem numi această situație decât discuție, atât timp cât autoritățile transnistrene nu participă și respectiv, acest concept discutat nu include viziunea părții transnistrene și nici acceptul ferm de a oferi datele statistice;
- BNS continuă să raporteze trimestrial date statistice către Eurostat, inclusiv și date existente pentru schimburile comerciale ale agenților economici din Transnistria înregistrați la serviciul vamal al Republicii Moldova;
- Se monitorizează ca statistica națională să fie armonizată cu cea comunitară. De fapt, aceasta deja corespundea în cea mai mare parte rigorilor europene, Moldova utilizând clasificatoare și standarde internaționale în sistemul de statistică. Totuși, se urmărește ca acestea să fie actualizate, deși și aceasta uneori cere resurse financiare suplimentare, din cauza necesității reînnoirii tehnicii și programelor utilizate.

În același timp, crearea grupului de lucru privind cooperarea în domeniul statisticii între cele două maluri ale Nistrului întârzie. La întâlnirile mai recente care au avut loc, partea transnistreană nu discută atât posibilitatea unei colaborări în domeniul colectării datelor, ci mai degrabă este interesată de preluarea unor metodologii utilizate de BNS, dar și aceasta fiind un lucru pozitiv pentru colaborarea ulterioară.

Grilă de monitorizare 5. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „Accesul bunurilor pe piață /statisticile comerțului” planificate spre implementare pentru trimestrul 4, 2011.

Acțiune planificată	Progres/Comentarii
1. Elaborarea și coordonarea cu Comisia Europeană a unui concept general privind colectarea datelor statistice din toate domeniile statistice (inclusiv statistica comerțului exterior) pentru întregul teritoriu al Republicii Moldova	Stagnare. Discuții fără participarea autorităților transnistrene
2. Examinarea posibilității de creare a grupului de lucru privind cooperarea în domeniul statisticii (inclusiv statistica comerțului exterior) între cele două maluri ale Nistrului	Restanță. În trimestrul IV nu au avut loc întâlniri, sau alte acțiuni pentru realizarea acestui obiectiv
3. Armonizarea legislației la acquis-ul comunitar în domeniul statisticii (inclusiv statistica comerțului exterior)	În progres. Se monitorizează ca clasificatoarele internaționale să fie actualizate
4. În conformitate cu memorandumul bilateral de înțelegere cu EUROSTAT, Biroul Național de Statistică va transmite trimestrial fișiere de date statistice privind exporturile și importurile Republicii Moldova, detaliate la nivel de 8 semne ale Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova, armonizat cu Nomenclatorul Combinat al Uniunii Europene. Informația nu va conține operațiunile de export și import ale întreprinderilor și organizațiilor din partea stîngă a Nistrului	În progres. Se transmit trimestrial date către Eurostat.

Evaluarea progresului

Evoluția în domeniul statisticii comerțului poate fi descrisă ca stagnantă. Deși se realizează unele acțiuni trimestrial, ca transmiterea datelor către EUROSTAT și monitorizarea actualității clasificatoarelor, totuși, în domeniul cooperării dintre cele două maluri ale Nistrului și elaborării unui concept de colectare a datelor statistice nu s-a înregistrat progres.

Recomandări pentru Guvernul Republicii Moldova

Deoarece progrese în domeniu practic nu au existat, toate recomandările din edițiile precedente ale „Euromonitorului” rămân actuale. Astfel, menționăm că este important:

- Abordarea la nivel mai înalt a problemei transnistrene pentru a grăbi cooperarea dintre instituții de pe ambele maluri ale Nistrului;
- Publicarea datelor privind comerțul exterior dezagregat pe țări și produse la nivel de 8/9 cifre după cum se prezintă Eurostat și UN Comtrade și pe site-ul BNS, astfel încât acestea să fie disponibile publicului larg;
- Publicarea datelor existente privind comerțul exterior în regiunea transnistreană, identificarea și analiza tuturor surselor existente de date privind comerțul exterior al Transnistriei: datele existente la serviciul vamal, diferențele de date între exporturile Moldovei dezagregate pe țări și importul raportat de țările respective, datele existente la nivel de companie.

Domeniul 3. BARIERE TARIFARE ȘI NETARIFARE (NTBS)

Analiza situației curente

Pe 25 octombrie 2011 a fost organizată video-conferința privind TBT (Bariere tehnice în comerț ce țin de infrastructura calității) în cadrul căreia a fost prezentată informația desfășurată privind progresele înregistrate la capitolul standardizare, metrologie și evaluarea conformității și s-a oferit răspuns la un șir de întrebări de clarificare și comentarii din partea Comisiei Europene. Înainte de video-conferință, de către Ministerul Economiei a fost prezentat un raport privind implementarea recomandărilor-cheie în acest domeniu, în conformitate cu matricea și întrebările remise de CE.

Activitățile de demonopolizare a pieței interne și eliminarea practicilor anti-concurențiale în tranzacțiile comerciale au continuat și pe parcursul trimestrului de referință. Astfel, pentru a identifica soluții optime pentru îmbunătățirea regimului comercial și climatului investițional atractiv au fost elaborate:

- Studiul privind identificarea măsurilor tarifare și netarifare aplicate în comerțul exterior al Republicii Moldova⁴⁸ în contextul angajamentelor OMC. Ministerul Economiei a creat un Grup de lucru interdepartamental care, cu suportul experților PNUD, evaluează conformitatea acestora cu angajamentele OMC;
- Planul de acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului⁴⁹, care stabilește setul de măsuri necesare și modificările care urmează a fi operate în cadrul legislativ și normativ în scopul îndeplinirii angajamentelor asumate de RM în vederea liberalizării comerțului cu UE.

Monitorizarea acțiunilor specifice

În al patrulea trimestru al 2011 Guvernul Republicii Moldova a întreprins următoarele acțiuni:

- A fost aprobat Planul de acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului prin HG. nr. 824 din 7 noiembrie 2011. Printre acțiunile ce urmează a fi întreprinse pot fi enumerate crearea unor centre de notificare și informare ale Organizației Mondiale a Comerțului, elaborarea și publicarea unor ghiduri privind modalitatea de evaluare a valorii în vamă, eliminarea tratamentului discriminatoriu în procesul de vămuire a mărfurilor de categorii și origini diferite prin anularea ordinelor Serviciului vamal ce contravin normelor OMC. Totodată, Planul de acțiuni prevede modificarea legislației în vederea eliminării taxelor pentru poluarea mediului, pentru efectuarea controlului electronic al mărfurilor în regim vamal de tranzit etc.
- Trimestrial Ministerul Economiei evaluează progresul în valorificarea Preferențelor Comerciale Autonome (PCA) de către producătorii moldoveni și informează sectorul privat privind utilizarea PCA. Până în 2015 Republica Moldova are acces preferențial la piața UE, aceasta fiind principala destinație pentru produsele moldovenești. Conform datelor BNS, în primele zece luni ale 2011 cel puțin 49,5% din exporturile moldovenești au mers spre această piață. Totodată, 44,3% din importurile realizate de Republica Moldova au provenit din Uniunea Europeană. Așa cum am menționat și în „Euromonitorul” precedent, incapacitatea de a respecta integral standardele sanitare și fitosanitare europene rămâne în continuare un obstacol major în calea exporturilor alimentare de origine animalieră.

⁴⁸ www.mec.gov.md/files/.../Studiu%20privind%20NTB%20completat.

⁴⁹ Hotărârea Guvernului Nr. 824 din 07.11.2011.

Grilă de monitorizare 5. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „Bariere tarifare și netarifare” planificate spre implementare pentru trimestrul 4 2011.

Acțiune	Progres/comentarii
Evaluarea situației actuale privind utilizarea Preferințelor Comerciale Autonome (PCA) și informarea sectorului public și privat privind motivele accesului redus pe piața UE a unor	Se realizează continuu. La finele fiecărui trimestru Ministerul Economiei efectuează evaluarea situației privind utilizarea PCA. Conform acordului actual Moldova va avea acces la regimul preferențial până în 2015, corespunzător acțiunea dată urmează a fi efectuată până la expirarea PCA actuale.
Informarea sectorului privat privind extinderea PCA pentru o perioadă de 3 ani (2013-2015)	Se realizează continuu. În cadrul întrunirilor bi-lunare cu membrii Grupului de Lucru nr. IV privind pregătirea negocierilor ZLSAC sunt prezentate materialele respective. Concomitent, sunt implicate și subdiviziunile teritoriale ale Camerei de Comerț pentru distribuirea materialelor informative.

Evaluarea progresului

Pentru domeniul în cauză, în trimestrul patru 2011, s-a observat un progres rezonabil, fiind implementate în termen acțiuni importante. Un pas critic l-a constituit aprobarea de către Guvern a Planului de acțiuni privind eliminarea barierelor tarifare și netarifare în calea comerțului ce contravin normelor OMC, ceea ce va permite începerea implementării acțiunilor prevăzute. Unele dintre importante acțiuni prevăzute se referă la adoptarea standardelor europene în diverse domenii aferente și anularea unei serii de standarde interne, care contravin celor internaționale.

Recomandări Guvernului Republicii Moldova

- Este necesară asigurarea funcționalității punctelor de informare privind barierele tehnice în calea comerțului (TBT), standardele sanitare și fitosanitare pentru a permite Guvernului Moldovei și autorităților publice relevante să răspundă la toate solicitările rezonabile din partea UE în calitate de membră a OMC și din partea altor părți interesate, precum și pentru a oferi întreprinzătorilor locali informații și documentații relevante despre cerințele specifice: standarde aplicabile, proceduri de evaluare a conformității, aranjamente bilaterale sau multilaterale referitoare la aceste domenii.
- Un aspect critic rămâne a fi pregătirea exportatorilor moldoveni în procesul de implementare a standardelor sanitare și fitosanitare, care necesită inclusiv eforturi importante financiare. Cu cât mai timpurie va fi implementarea acestor standarde, cu atât mai puțin dureroasă va fi adaptarea la condițiile pieței ulterioare semnării Acordului de liber schimb cu UE.

Domeniul 4. BARIERE TEHNICE ÎN CALEA COMERȚULUI (TBT)

Monitorizarea acțiunilor specifice

Funcția de control a produselor comercializate pe piața din Moldova a fost tradițional alocată mai multor instituții, printre care locul cel mai important îl ocupau Serviciul de Standardizare și Metrologie și Inspectoratul Central de Stat în Standardizare, Metrologie și Protecție a Consumatorului (ICDDMPC). Totuși cadrul legislativ nefavorabil nu le permitea acestor instituții să exercite un control eficient al pieții și în ultimii doi ani necesitatea de a restructura sistemul a devenit absolut evidentă.

Unul din punctele planului menționează necesitatea de a elabora o lege nouă ce ar viza supravegherea pieței și ar fi armonizată cu prevederile Regulamentului CE 765/2008 de stabilire a cerințelor de acreditare și de supraveghere a pieței în ceea ce privește comercializarea produselor. Deși conform Planului, lucrul asupra acestui obiectiv era planificat pentru primul trimestru al anului 2013, guvernul deja a început procesul de restructurare instituțională. Astfel, la data de 9 Decembrie 2011 a fost aprobată o hotărâre de guvern potrivit căreia în 2012 sarcinile exercitate de ICDDMPC vor fi preluate de o nouă autoritate publică - Agenția pentru Protecția Consumatorului. Această nouă instituție va avea un spectru mai larg de responsabilități și drepturi, ceea ce va permite un control mai eficient al pieții.

Conform planului de acțiuni, în decursul celui de-al patrulea trimestru Centrul de Acreditare în Domeniul Evaluării Conformității Produselor (CADECP) trebuia să finalizeze procedura de desemnare a laboratoarelor de încercări în calitate de organizatori de teste de competență și încercări inter-laboratoarelor la nivel național. Scopul principal al acestui obiectiv din planul este implementarea standardului ISO/CEI 17043 în laboratoarele desemnate. În acest sens CADECP urma să efectueze achiziționarea materialelor de referință. Așa cum am menționat în edițiile anterioare ale „Euromonitorului”, obiectivul în cauză a fost parțial îndeplinit încă în trimestru 2. Mai exact, în iunie 2011, a fost aprobată lista cu cele 8 laboratoare. În cadrul discuțiilor derulate în trimestrul anterior, reprezentanții CADECP au menționat că obiectivul va fi îndeplinit integral până la finele anului 2012. Achizițiile materialelor de referință urmau să fie finanțate de către Banca Mondială. Totuși, tenderul organizat de CADECP în acest sens nu a generat un număr suficient de oferte și materialele de referință nu au fost achiziționate până în prezent. Potrivit afirmațiilor reprezentanților CADECP, pe parcursul primului trimestru 2012 va fi organizat doilea tender care, potrivit așteptărilor, va rezolva problema.

Deși CADECP nu este responsabil pentru îndeplinirea întârziată a obiectivului, trebuie să recunoaștem că faza premergătoare achiziționării materialelor a fost lansată încă în martie 2010. Ministerele implicate în desemnarea laboratoarelor au târăganat aprobarea listei până în al doilea trimestru al anului 2011.

Grilă de monitorizare 6. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „Bariere tehnice în calea comerțului” planificate spre implementare pentru trimestrul 4 2011.

Acțiune	Progres/Comentarii
Desemnarea laboratoarelor de încercări în calitate de organizatori de teste de competență (TC) și încercări inter-laboratoare (IIL) la nivel național, conform propunerilor Organismului Național de Acreditare, și pregătirea lor în conformitate cu ISO/CEI 17043.	Obiectiv îndeplinit cu întârziere. Ultima etapă în pregătirea laboratoarelor desemnate va fi îndeplinită după organizarea repetată a tenderului de către CADECP.
Elaborarea și adoptarea Legii privind supravegherea pieței, armonizată cu Regulamentul CE 765/2008 de stabilire a cerințelor de acreditare și de supraveghere a pieței în ceea ce privește comercializarea produselor.	Obiectiv îndeplinit parțial , dar aproape cu un an în avans. Legislația privind supravegherea pieții a fost deja supusă unor schimbări importante, iar restructurarea instituțională este în derulare.
Elaborarea și adoptarea actului național privind transpunerea Directivei nr. 85/374/CEE din 25 iulie 1985 privind răspunderea producătorului, publicată în Jurnalul Oficial al Comunității Europene (JOCE) nr. L210 din 7 august 1985, modificată și completată prin Directiva nr. 1.999/34/CE a Parlamentului European și al Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L141 din 4 iunie 1999.	Obiectiv îndeplinit parțial. Reprezentanții Ministerului Economiei susțin ca lucrul asupra transpunerea directivei a fost deja început. Directiva 85/374/CEE din 25 iulie 1985 va fi transpusă în legislația națională până la sfârșitul primului trimestru 2012.

Evaluarea progresului

Succesele obținute în acest domeniu putem să le calificăm drept moderate. Trebuie să evidențiem ca binevenită inițiativa guvernului de a adopta un pachet nou de legi ce ține de supravegherea pieții, chiar dacă conform planului obiectivul trebuie îndeplinit în 2013. Să menționăm aici că restructurarea organelor din acest domeniu este vitală pentru Moldova independent de succesul negocierii ZLSAC.

În ceea ce privește procedura de pregătire a laboratoarelor pentru implementarea ISO/CEI 17043, obiectivul trebuia completat până la sfârșitul anului 2011. Considerăm că incapacitatea de sincronizare a activităților Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și ale Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Regionale în anul 2010 și prima jumătate a anului 2011 sunt cauza principală pentru care obiectivul va fi îndeplinit cu o întârziere de cel puțin un trimestru.

Recomandări pentru Guvernul Republicii Moldova

Ținând cont de experiență din trimestrele anterioare și întârzierile ce sunt deja inevitabile, recomandăm instituțiilor responsabile de implementarea ISO/CEI în laboratoarele desemnate să accelereze implementarea Planului, cel puțin în cea de-a doua fază a proiectului (achiziția materialelor de referință).

Domeniul 5. MĂSURI SANITARE ȘI FITOSANITARE (SFS)

Analiza situației curente

Aspectele ce țin de siguranța alimentară au constituit o barieră majoră în calea unor țări-membre care au aderat relativ recent la UE. Multe din acestea au fost nevoite să solicite o amânare a cerințelor din domeniul SFS. Guvernul ar trebui să acorde o atenție deosebită punctelor planului ce intră în domeniul SFS, deoarece Comisia Europeană ar putea să nu dea dovadă de o asemenea toleranță în cazul Moldovei (mai ales ținând cont de conjunctura economică în UE). Totuși, trebuie să ținem cont și de faptul că restructurarea instituțională, implementarea trasabilității și a altor proceduri de control ce țin de siguranța alimentară sunt aspecte deosebit de importante nu doar din perspectiva instituirii ZLSAC, dar și din perspectiva consumatorilor locali. În prezent aceștia sunt expuși unor riscuri majore ce derivă primordial din riscurile de calitate a producției de pe piață.

Implementarea principiului trasabilității este probabil unul din cele mai costisitoare și complexe obiective asumate de Republica Moldova în domeniul SFS. Deși principiul trasabilității este universal (urmărirea propusului alimentar de la momentul în care acesta se califică drept materie primă până la momentul în care nimereste pe raftul magazinelor), mecanismul propriu-zis diferă de la o industrie la alta. În particular, trasabilitatea producției animale implică mult mai multe etape de control decât trasabilitatea producției vitivinicole (cea din urmă deja a fost implementată cu succes de către mai multe companii locale din sector). Multe din acțiunile Planului stabilite pentru 2012/2013 vizează aspecte concrete ce țin de trasabilitate, cum ar fi tipurile de boli ce nu pot fi admise la animalele abatorizate, modalitatea de identificare a acestora, timpul la care se efectuează controlul medical al animalelor, condițiile abatorizării, etc. Toate acestea vor fi implementate mai târziu, dar în anul 2012 guvernul trebuie să stabilească un plan de lucru și un cadru instituțional ce ar elimina controalele duble și ar defini clar sarcinile fiecărei instituții responsabile de calitatea și siguranța alimentară a producției.

Trasabilitatea rămâne un proiect de lung durată, în timp ce alte modalități de control a produselor alimentare trebuie să fie implementate imediat. Restabilirea punctelor sanitar-veterinare la frontiere a fost discutată în nenumărate rânduri pe parcursul ultimilor doi ani. Importatorii produselor de origine animală (mai cu seama importatorii de carne de pasăre) au avut de suportat prejudicii semnificative începând cu anul 2008, când posturile sanitar-veterinare au fost eliminate. În prezent, agenții economici care importă produse de origine animală sunt nevoiți să asigure din cont propriu deplasarea inspectorilor sanitari-veterinari la frontieră. De multe ori producția ușor alterabilă este reținută de reprezentanții serviciului vamal pe o perioadă de 2 zile (ceea ce împiedică comercializarea sau procesarea ulterioară a producției). Reintroducerea posturilor nu doar că va reduce cheltuielile importatorilor, dar și va permite implementarea unei proceduri echitabile și omogene de control a producției ce trece punctele de frontieră.

Monitorizarea acțiunilor specifice

Probabil cel mai important obiectiv din domeniul SFS ce trebuia îndeplinit pe parcursul trimestrului trei 2011 era elaborarea conceptului de siguranță alimentară în Moldova. MAIA, împreună cu Agenția Sanitar-Veterinară pentru Siguranța Produselor de Origine Animală s-au ocupat de elaborarea acestui concept ce a fost inclus în „Strategia Siguranței Alimentelor pentru 2011-2015”. Prevederile strategiei în cauză au fost revizuite de către Direcția Generală de

Protecție a Consumatorilor a Comisiei Europene (DG SANCO) și, prin urmare, se poate de presupus că aceasta reflectă principiile directivelor europene ce reglementează acest domeniu. Varianta finală a Strategiei a fost aprobată de guvern la începutul trimestrului patru al anului 2011. Unul din obiectivele centrale ale Strategiei este elaborarea unei legi ce reflectă principiile siguranței alimentare din Regulamentul 178/2002 a EU. Autoritățile consideră că elaborarea și aprobarea documentului va avea loc până la sfârșitul anului curent.

În ceea ce privește revenirea la frontieră a posturilor sanitar-veterinare, trebuie să menționăm faptul că abia în trimestrul patru al anului 2011 guvernul a întreprins câteva acțiuni concrete. Astfel, la 25 octombrie a fost aprobată Hotărârea de Guvern 787 ce prevede restabilirea posturilor la 8 puncte de trecere a frontierei. În noiembrie 2011 instituțiile implicate (Ministerul Finanțelor, Serviciul Vamal și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare) au stabilit planul de lucru și au repartizat sarcinile.

Tot în această perioadă MAIA a cooperat cu un expert internațional ce a consultat guvernul cu privire la modalitatea de conectare a viitoarelor puncte sanitar-veterinare la sistemul informațional. Acest mecanism va permite transmiterea datelor colectate în punctele de trecere a frontierei la baza de date a Serviciului Vamal și a Ministerului Finanțelor. În cadrul acestui mecanism un rol deosebit îi revine întreprinderii de stat „Vamtehinform” care, începând cu luna martie 2011, gestionează toate sistemele informaționale ale Serviciului Vamal. În prezent grupul de lucru analizează potențiale locații și încăperi unde pot fi plasate punctele sanitar-veterinare. Potrivit afirmațiilor reprezentanților MAIA, pe 25 Ianuarie 2012 va avea loc o masă rotundă în cadrul căreia reprezentanții instituțiilor implicate în îndeplinirea acestui obiectiv vor stabili ultimele detalii ce țin de reinstalarea punctelor de control sanitar veterinar. Estimativ, punctele vor fi restabilite până la sfârșitul celui de-al doilea trimestru 2012.

Grilă de monitorizare 7. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „Măsuri sanitare și fitosanitare” planificate spre implementare pentru trimestrul 4 2011.

Acțiune	Progres/Comentarii
Perfecționarea mecanismului activității Serviciului Vamal cu autoritățile competente, conform principiilor stipulate în Convenția internațională privind armonizarea controalelor mărfurilor la frontieră, semnată la Geneva la 21 octombrie 1982.	Obiectiv îndeplinit parțial. Potrivit afirmațiilor MAIA, instituțiile responsabile de acest obiectiv lucrează în prezent la planul de reimplementare a posturilor sanitar-veterinare.
Elaborarea și implementarea unei strategii (concept) pentru dezvoltarea sistemelor de siguranță alimentară din Moldova	Obiectiv îndeplinit în avans. În trimestrul trei 2011 MAIA împreună cu Agenția Sanitar Veterinară au elaborat o strategie ce vizează siguranța alimentară pentru anii 2012-2015.
Elaborarea și aprobarea actelor de îmbunătățire a legislației relevante prevăzute în Planul național de armonizare a legislației pentru anul 2011 și prevederea acestora în planurile naționale de armonizare pentru anii 2012, 2013, 2014 și 2015	Obiectiv îndeplinit. În conformitate cu prevederile Deciziei Nr. 1210 din 27 Decembrie 2010 guvernul a stabilit 21 măsuri normative în domeniul Agricol și a Măsurilor Fitosanitare. La data de 19 Decembrie 2011 Guvernul a adoptat „Planul național de armonizare a legislației pentru anul 2012” (HG 962).
Modificarea Hotărârii Guvernului nr.1073 din 19 septembrie 2008	Obiectiv îndeplinit. Actul legislativ a fost modificat prin Hotărârea Guvernului 787 din 25 octombrie 2011.

Evaluarea progresului

Trei din patru obiective ale planului au fost implementate cu succes de instituțiile publice responsabile. Unicul obiectiv ce nu a fost dus până la capăt - perfecționarea mecanismului activității Serviciului Vamal - va fi completat cu întârziere. Totuși, ținând cont de eforturile sincronizate ale MAIA cu cele ale Serviciului Vamal, considerăm că întârzierea nu va fi semnificativă.

Recomandări pentru Guvernul Republicii Moldova

Pe parcursul anului 2011 au identificate mai multe cazuri în care instituțiile publice au lăsat îndeplinirea unui obiectiv pentru ultimul trimestru din perioada alocată. Rezultatul unei asemenea practici se soldează de cele mai multe ori cu întârzieri semnificative în completarea obiectivelor din plan. În acest sens recomandăm ca guvernul să recurgă la acțiuni concrete în conformitate cu termenii stabiliți în plan, și nu în ultima clipă – cum face în prezent.

Domeniul 6. FACILITAREA COMERȚULUI ȘI ADMINISTRAREA VAMALĂ

Monitorizarea acțiunilor specifice

În trimestrul patru al anului 2011, implementarea recomandărilor CE în domeniul facilitării comerțului și administrării vamale au continuat cu un ritm relativ redus. Din păcate, lipsesc câteva informații concrete cu privire la reușitele înregistrate în special la capitolul implementării prevederilor și recomandărilor Studiului privind taxele pentru efectuarea procedurilor vamale și aducerea acestora în conformitate cu prevederile OMC și cele ale Uniunii Europene, realizat în trimestrul precedent, și care presupune eliminarea graduală a taxelor pentru procedurile vamale și introducerea unei taxe fixe.

Totuși, nu putem să nu menționăm o serie de reușite înregistrate în perioada de referință. În special, este vorba de prezentarea publică, la 16 noiembrie 2011, a rezultatelor Operațiunii Comune de Control la Frontieră (OCCF) AKKERMANN realizate în cadrul EUBAM. Operațiunea Comună a arătat o creștere majoră a numărului de depistări și capturi vamale efectuate pe parcursul anului 2011. AKKERMANN este, de fapt, cea de-a 8-a OCCF care a fost coordonată de EUBAM cu partenerii din cadrul serviciilor grăniceri și vamal și organele de drept din Republica Moldova și Ucraina, precum și cu organizațiile internaționale și autoritățile de drept din țările UE.

O ședință trilaterală de lucru a experților în cadrul EUBAM a fost organizată la 11 noiembrie 2011. Scopul ședinței a fost de a discuta perspectivele de reluare integrală a traficului marfar pe segmentul transnistrean. La ședință au participat experți, reprezentanți ai serviciilor vamal și feroviar de la Chișinău și Tiraspol. În cadrul ședinței trilaterale, experții din Chișinău au venit cu propunerea de a crea un grup de lucru care să elaboreze schema tehnologică pentru controlul vamal al trenurilor marfare. Grupul va include un consultant tehnic de la EUBAM și un mediator. Adicional, Tiraspolul va elabora propunerea tehnică privind controlul vamal al bunurilor exportate pe cale ferată prin Transnistria, care va fi transmisă Misiunii EUBAM și Chișinăului înainte de următoarea ședință, planificată pentru începutul anului 2012.

În perioada de referință au avut loc o serie de întruniri cu scop instructiv pe Domeniul 6. Vom menționa, în particular, instruirea intitulată "Evaluarea vamală a mărfurilor" care a avut loc în perioada 7-10 noiembrie 2011. Obiectivul seminarului a constat în consolidarea capacităților în domeniul asigurării securității economice a statului și, în special, determinarea corectă a valorii în vamă, perfecționarea abilităților de identificare și depistare a încercărilor de fraudare a bugetului de stat, mai ales când este vorba de cazurile de diminuare a valorii mărfii în vamă.

Participanții la seminar au avut oportunitatea să discute mai multe aspecte practice cu privire la completarea declarațiilor vamale, controlul ulterior al acestora în vamă, tehnicile de identificare și prevenire a situațiilor de diminuare a valorii. A avut loc totodată și un schimb de experiență și bune practici cu un grup de experți din cadrul Departamentului Vamal de pe lângă Ministerul Finanțelor al Republicii Lituania, iar din cadrul Serviciului Vamal al Republicii Moldova au participat 3 colaboratori specializați în determinarea valorii în vamă.

În aceeași perioadă de referință a fost organizat seminarul la nivel înalt „Customs 2013”, privind cooperarea vamală la frontierele externe ale UE, organizat sub

egida Președinției Poloniei în UE la Cracovia, Polonia. Principalii beneficiari ai seminarului au fost conducătorii administrațiilor vamale din țările-membre UE, din statele din Parteneriatul Estic și, de asemenea, au participat oficiali din Comisia Europeană, Șeful EUBAM, Udo Burkholder și Secretarul general al Organizației Mondiale a Vămirilor/OMV, Kunio Mikuriya. Scopul seminarului a fost de a face schimb de informații între UE și țările terțe, discuta strategiile de modernizare a vămii, precum și de a extinde în viitor sistemul de tranzit comun al UE. Delegația Republicii Moldova a menționat în special faptul că mecanismul de utilizare comună a scanerelor și contrapunere a datelor, implementat la frontiera moldo-română începând cu 2010, va putea servi drept baza pentru lansare pe viitor a sistemului de schimb prealabil de informații și control comun. În rezultatul discuțiilor purtate, s-a convenit asupra necesității efectuării unui studiu aprofundat privitor la mecanismul acceptabil de schimb de informații în condițiile cadrului legal, precum și ținând cont de bunele practici în domeniu.

În perioada 2-8 octombrie 2011, colaboratorii Direcției managementul strategic și relații internaționale din cadrul Serviciului Vamal au participat la vizită de studiu în Bruxelles. Vizita a fost susținută și organizată de EUBAM și a avut drept scop schimbul de experiență în domeniul managementului strategic și evaluării performanțelor cu poliția belgiană și autoritatea vamală pe lângă Serviciul Federal public de Finanțe al Belgiei. În cadrul vizitei a fost prezentat modelul de elaborare, coordonare și evaluare a planurilor strategice atât la nivel național, cât și la nivelul subdiviziunilor teritoriale din Belgia. Colaboratorii autorității vamale belgiene au prezentat ciclul complet al managementului strategic și sistemul de monitorizare a performanțelor realizat prin intermediul unui sistem electronic de evidență a indicatorilor de performanță care oferă posibilitatea vizualizării dinamicii și analizei preventive a rezultatelor obținute.

Tot în cadrul EUBAM, la 14 octombrie 2011, reprezentanți ai Serviciului Grăniceri și Serviciului Vamal al Republicii Moldova și al Ucrainei, Serviciilor de Securitate ale Republicii Moldova și Ucrainei, Ministerelor Afacerilor Interne ale Republicii Moldova și Ucrainei și Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției al Republicii Moldova au finisat o sesiune de instruire de 5 zile cu privire la livrarea controlată. Este vorba despre primul seminar de acest gen în Republica Moldova. Scopul seminarului a fost de a disemina bunele practici și cunoștințele ce țin de planificarea, organizarea și efectuarea livrării controlate și cooperarea cu alte organe de drept.

Grilă de monitorizare 8. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „Facilitarea comerțului și administrarea vamală” planificate spre implementare pentru trimestrul 4 2011.

Acțiune	Progres/comentarii
Elaborarea și adoptarea proiectului de lege privind modificarea anexei nr.2 la Legea nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal, care stabilește lista serviciilor și cuantumul taxei pentru procedurile vamale	Proiectul de modificări nu a fost aprobat în perioada de referință.
Examinarea, după consultare cu partenerii externi, a posibilităților de revizuire, modificare și implementare a unui cadru legal și normativ care ar permite aplicarea omogenă a legislației vamale pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv perceperea drepturilor de import la tranzacțiile cu agenții economici din Transnistria.	Persistă lipsa de progres real pe acest segment.
Implementarea recomandărilor EUBAM	Progres parțial. Recomandările referitoare la

Acțiune	Progres/comentarii
(Misiunii de Asistență la Frontieră a UE).	schimbul prealabil de date sau simplificarea procedurilor vamale sunt încă la faza discuțiilor. Totodată au fost implementate o serie de inițiative pentru schimb de experiență în special în ceea ce ține de schimbul prealabil de date și controlul comun la frontieră.
Elaborarea mecanismului de eficientizare a activității echipelor mobile ale Serviciului Vamal prin ajustarea cadrului normativ la standardele europene, dotarea cu tehnica specială de control și instruirea continuă a personalului.	Cu suportul EUBAM au fost organizate cel puțin 5 evenimente cu caracter instructiv pentru reprezentanți ai serviciului vamal, de grăniceri și feroviar de pe ambele maluri ale Nistrului în domenii ce țin în special de reluarea traficului marfar pe segmentul transnistrean, modernizarea serviciului vamal, planificare strategică, schimbul prealabil de date.
Perfecționarea mecanismului de contrapunere a datelor privind traficul de mărfuri peste frontiera moldo-ucraineană, obținute prin intermediul sistemului de schimb prealabil de date între Republica Moldova și Ucraina.	În progres lent , fără rezultate palpabile. Perfecționarea mecanismului se discută de către reprezentanții ambelor state, însă fără rezultate formale la moment.
Evaluarea periodică a cunoștințelor colaboratorilor vamali privind etica, conform Codului de conduită a colaboratorului vamal, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 456 din 27 iulie 2009.	Nu au fost înregistrate activități de evaluare a cunoștințelor în perioada de referință. Anterior, în luna august 2011, o mare parte a colaboratorilor vamali au fost supuși atestărilor planificate, în conformitate cu prevederile Legii serviciului în organele vamale și a Regulamentului cu privire la atestarea colaboratorilor vamali.
Prezentarea periodică în adresa Comisiei Europene a informației privind modificările efectuate în legislația fiscală și vamală a Republicii Moldova.	Este efectuat periodic.

Evaluarea progresului

În trimestrul 4 al 2011 s-a înregistrat un anumit progres, în special dacă luăm în considerație activitățile cu caracter instructiv și schimbul de experiență susținut de EUBAM. Credem, totodată, că în procesul de implementare a planului de acțiuni, prevăzut de altfel să se efectueze până în 2015, multe dintre realizări continue să poarte un caracter declarativ. O problemă serioasă persistă la capitolul control la frontiera cu regiunea separatistă. Anumite activități, susținute de EUBAM, nu sunt suficiente pentru asigurarea securității și transparenței traficului de mărfuri și servicii și necesită o mai mare implicare a organelor competente de pe ambele maluri ale Nistrului. Important și salutar este faptul că au fost realizați pași concreți în ceea ce privește elaborarea unui Program de Dezvoltare Strategică al Serviciului Vamal (2012-2014), luându-se în considerație bunele practici din țările vecine, inclusiv țări UE.

Recomandări pentru Guvernul Republicii Moldova

- implicare mai activă a Guvernului în negocieri cu partea transnistreană, dar și cu principalii parteneri în regiune în ceea ce privește posibilitățile de revizuire, modificare și implementare a unui cadru legal și normativ care ar permite aplicarea omogenă a legislației vamale pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv perceperea drepturilor de import la tranzacțiile cu agenții economici din Transnistria, mai ales ținând cont de eventualele schimbări cu caracter politic care au survenit o dată cu alegerile prezidențiale din regiunea separatistă, dar și de necesitatea unui progres mai rapid pe segmentele ce țin de domeniul 6;

- Revizuirea taxelor existente pentru procedurile vamale, în special în conformitate cu principalele puncte de reper ale Studiului referitor la taxele pentru procedurile vamale și aducerea acestora în conformitate cu prevederile OMC și UE finalizat în perioada de referință;
- Implementarea în termenii stabiliți a Programului de Dezvoltare Strategică al Serviciului Vamal pentru perioada 2012-2014 și monitorizarea continuă a progresului.

Domeniul 7. REGULILE DE ORIGINE

Analiza situației curente

Republica Moldova a continuat să înregistreze un progres modest în ceea ce privește reformarea și modernizarea sistemului vamal, problemele ce țin de corupție, birocrăție și transparență rămânând acute. Aceasta se referă și la aspectele privind procesul de certificare și verificare a regulilor de origine care este subminat esențial de faptul că autoritățile moldovene nu dețin controlul deplin asupra teritoriului din stânga Nistrului.

Monitorizarea acțiunilor specifice

În trimestrul patru al anului 2011, autoritățile de resort au întreprins următoarele acțiuni:

- Implementarea prevederilor Hotărârii de Guvern nr. 815 din 2005 (revizuită în 2006 și 2008) și a Hotărârii de Guvern nr. 1001 din 2001 (revizuită în 2002-2008). Astfel, Serviciul Vamal continuă să întreprindă măsuri ce țin de motivarea companiilor din regiunea transnistreană să se înregistreze la Camera de Înregistrări de Stat din Moldova în schimbul atribuirii certificatelor de origine care oferă acces preferențial spre piața UE.
- După ce a fost avizat de către instituțiile de resort, proiectul de lege privind amendarea și completarea Codului Vamal în vederea aplicării uniforme a regulilor de origine pe întreg teritoriu al țării și ajustării la legislația comunitară a fost aprobat de Guvern și prezentat, în continuare, Parlamentului.
- Drept parte a activității sale de rutină, vameșii din secțiile audit post-vamal și secțiile de reglementare a procesului de certificare de origine au efectuat inspecții cu privire la verificarea certificatelor de origine.
- În perioada 28-29 septembrie a avut loc cea de a II-a rundă de negocieri privind semnarea Acordului de Comerț Liber moldo-turc, aceasta fiind una din condițiile aderării țării noastre la Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător Republica Moldova – UE. Principalele rezultate ale negocierilor vizează acordarea Turciei a unui regim preferențial la importul produselor industriale fără aplicarea taxelor vamale cu anumite perioade de tranziție sau contingente tarifare pentru produsele industriale sensibile. Pe de altă parte, partea moldavă optează pentru eliminarea taxelor vamale la importul în Turcia pentru cele mai importante produse agricole moldovenești (vinuri, zahăr, ouă etc.).
- Serviciul Vamal, în perioada 14-18 noiembrie, în colaborare cu un expert al Organizației Mondiale a Vămilor în domeniul combaterii contrafacțiilor și pirateriei și a unui ofițer al Agenției Vamale a Marii Britanii, a organizat seminarul național pentru colaboratorii vamali „Combaterea traficului de mărfuri contrafăcute și a mărfurilor-pirat”. La eveniment au fost discutate diverse practici internaționale privind depistarea mărfurilor contrafăcute și a avut loc un schimb de experiență între participanți. Un alt seminar, la fel organizat pentru colaboratorii vamali, a avut loc în perioada 7-10 noiembrie, cu genericul „Evaluarea vamală a mărfurilor”. În cadrul seminarului au fost discutate aspectele teoretice și practice privind determinarea corectă a valorii în vamă, îmbunătățirea abilităților de identificare și de depistare a încercărilor de fraudare a bugetului de stat (prin diminuarea valorii în vamă și respectiv neachitarea corespunzătoare a taxelor aferente). Seminare similare sunt organizate periodic de către Serviciul Vamal care au drept scop instruirea colaboratorilor vamali și facilitarea schimbului de practici internaționale.

Grilă de monitorizare 9. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „Regulile de origine” planificate spre implementare pentru trimestrul IV, 2011.

Acțiune	Progres/comentarii
Aplicarea continuă a prevederilor hotărârilor de Guvern nr. 815 din 2 august 2005 și nr. 1001 din 19 septembrie 2001 pe tot teritoriul Republicii Moldova	În progres.
Implementarea continuă a recomandărilor relevante pentru certificarea și verificarea originii mărfii din partea CE și a EUBAM	În progres.
Fortificarea funcției de audit vamal specific pentru verificarea originii mărfurilor	Dificil de estimat.

Evaluarea progresului

Pe parcursul trimestrului 4 implementarea măsurilor din domeniul 7 a înregistrat un progres modest. Cu ajutorul solid al misiunii EUBAM, Serviciul Vamal a continuat, precum este planificat, aplicarea prevederilor hotărârilor de Guvern nr. 815 din 2 august 2005 și nr. 1001 din 19 septembrie 2001 pe tot teritoriul Republicii Moldova. Un progres important ține de demararea celei de a II-a rundă de negocieri privind semnarea Acordului de Comerț Liber moldo-turc, care este o condiție pentru aderarea țării noastre la ZLSAC. Totuși, problema fortificării funcției de audit vamal pentru verificarea originii mărfurilor a rămas nesoluționată, iar procesul de certificare și verificare a regulilor de origine decurge lent.

Recomandări pentru Guvernul Republicii Moldova

- Ca și în trimestrul precedent, rămân în vigoare recomandările privind Implementarea pe scară mai largă a soluțiilor electronice în business-procesele Sistemului Vamal, simplificarea procedurilor vamale și consolidarea capacităților de audit vamal prin utilizarea noilor tehnici de control, îmbunătățirea circulației informației și documentelor în interiorul SV și schimbului de informație cu alte servicii.
- Luând în calcul importanța sectorului agricol pentru economia națională, negociatorii moldoveni ar trebui să-și concentreze plener eforturile pentru a obține condiții maxim avantajoase în procesul negocierilor privind semnarea Acordului de Comerț Liber moldo-turc.

Domeniul 8. SERVICII FINANCIARE

Analiza situației curente

Pe parcursul trimestrului 4 sistemul financiar a fost marcat cel puțin de 2 tendințe majore. Prima ține de apariția primelor efecte ale dificultăților economice din regiune și a așteptărilor negative din zona euro, fapt ce a contribuit la restricționarea creditării în valută și a creșterii ponderii creditelor nefavorabile în portofoliile bancare. Cea de-a doua tendință vizează acțiunile de pregătire a cadrului regulator la introducerea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (SIRF) care urmează a fi aplicate de toate băncile comerciale începând cu 1 ianuarie 2012.

Monitorizarea acțiunilor specifice

Pe parcursul trimestrului 4, 2011 organele de resort au raportat următoarele acțiuni ce țin de sectorul financiar-bancar:

- Majoritatea proiectelor de decizii elaborate de către BNM au vizat în special ajustarea cadrului legal autohton la cerințele SIRF. Preponderent, acestea au avut drept scop optimizarea raportării de către băncile comerciale către BNM, eficientizarea procesului de raportare și prelucrare a informației, precum și creșterea nivelului de detaliere a informației solicitate la anumite capitole. Astfel, principalele acțiuni în acest sens au fost următoarele:
  - o Elaborarea Proiectului HCA al BNM „Cu privire la modificarea și completarea Instrucțiunii cu privire la raportarea unor operațiuni valutare de către băncile licențiate”, care prevede modificate formularul Raportului privind împrumuturile și creditele valutare ale băncii licențiate și modul de întocmire a acestuia, excluderea prezentării la BNM a Raportului privind conturile în valută străină ale rezidenților și nerezidenților și conturile în moneda națională ale nerezidenților. Documentul a fost propus consultărilor publice la data de 7 octombrie 2011 și publicat în MO la data de 23 decembrie 2011.
  - o Elaborarea Proiectului HCA al BNM „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii cu privire la modul de completare de către băncile licențiate a Raportului privind statistica monetară”, care are drept scop îmbunătățirea veridicității datelor statisticii monetare existente și, ca urmare, perfecționarea analizei anumitor date. Documentul a fost propus consultărilor publice la data de 17 octombrie 2011 și publicat în MO la data de 2 decembrie 2011.
  - o Elaborarea Proiectului HCA al BNM „Privind modificarea și completarea Regulamentului cu privire la poziția valutară deschisă a băncii”, care va permite BNM de a deține o informație mai operativă cu privire la situația conturilor clienților, precum și informația despre creditele externe primite de bănci, în scopul monitorizării dezvoltării situației în sectorul bancar și sectoarele conexe și evaluării situației în contextul stabilității financiare. Document a fost propus consultărilor publice la data de 18 octombrie 2011 și publicat în MO la data de 2 decembrie 2011.
  - o Elaborarea Proiectului HCA al BNM „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind situațiile financiare FINREP conforme cu SIRF, aplicabile băncilor” prevede un nou set de rapoarte cu privire la situația financiară a băncilor care vor trebui prezentate periodic către BNM. Document a fost propus consultărilor publice la data de 10 noiembrie 2011 și publicat în MO la data de 23 decembrie 2011.

- Elaborarea Proiectului HCA al BNM „Privind aprobarea Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudențiale”, care reglementează noul tip de rapoarte adiționale celor incluse în sistemul FINREP. Document a fost propus consultărilor publice la data de 2 noiembrie 2011 și publicat în MO la data de 9 decembrie 2011.
- Elaborarea Proiectului HCA al BNM „Cu privire la modificarea Instrucțiunii privind modul de prezentare de către bănci a rapoartelor în forma electronică la Banca Națională a Moldovei”. Conform acestuia, începând cu anul 2012, BNM va pune în funcțiune noul Sistemului Informatic de Raportare către BNM (SIRBNM), care în prima fază va asigura recepționarea raportării financiare (FINREP), conform SIRF. Document propus consultărilor publice la data de 11 noiembrie 2011 și publicat în MO la data de 30 decembrie 2011.
- Instruirea periodică a angajaților Băncii Naționale a Moldovei cu implicarea experților străini referitor la implementarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (SIRF) și a prevederilor Basel III, principiilor de supraveghere bancară și a gestiunii riscurilor. Totodată, sunt organizate seminare cerințele și perspectivele implementării SIRF.
- O altă inițiativă a BNM din această perioadă ține de modificarea și completarea Regulamentului cu privire la sistemul automatizat de plăți interbancare și a Regulamentului cu privire la supravegherea sistemului automatizat de plăți interbancare. Aceasta vizează asigurarea cadrului normativ necesar pentru integrarea Depozitarului Național de Valori Mobiliare în Sistemul Automatizat de Plăți Interbancare, conform prevederii Strategiei de dezvoltare a sectorului financiar nebancaar pentru anii 2009-2011.
- În vederea fortificării independenței politice și instituționale ale BNM, precum și a eficientizării activității instituției în întregime, a fost propus proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Modificările au drept scop ajutarea cadrului legislativ de activitate al BNM la prevederile celor mai importante norme comunitare și a celor mai bune practici și standarde internaționale. În particular, proiectul include creșterea responsabilității BNM față de Parlament și asigură independența instituției față de autoritățile publice centrale, conform modelului Băncii Centrale Europene.

Grilă de monitorizare 10. Progresul în implementarea acțiunilor din subdomeniul „Servicii financiare” planificate spre implementare pentru trimestrul IV, 2011.

Acțiune	Progres/comentarii
Desfășurarea instruirilor angajaților Băncii Naționale a Moldovei cu implicarea experților externi	În progres.
Organizarea unor seminare, mese rotunde pentru comunitatea bancară și publicarea materialelor consulta-tive pentru publicul larg în acest sens	În progres.
Realizarea prevederilor Strategiei de dezvoltare a sectorului financiar nebancaar pentru anii 2009-2011	În progres.
Integrarea Depozitarului Național de Valori Mobiliare în Sistemul Automatizat de Plăți Interbancare	Parțial realizat. Proiectul Hotărârii Consiliului de Administrație al BNM a fost elaborat și plasat pe site-ul băncii centrale în data de 29 noiembrie 2011, însă acesta nu a fost publicat în MO.

Evaluarea progresului

Progresul în domeniul respectiv a fost unul bun, fiind îndeplinite majoritatea prevederilor planului de acțiuni. Astfel, pe lângă desfășurarea seminarelor de instruire și a meselor rotunde, BNM a pregătit cadrul normativ pentru trecerea la Standardele Internaționale de Raportare Financiară. Practic întreaga activitatea a instituției în acest trimestru a fost concentrată asupra ajustării regulamentelor și instrucțiunilor care urmează să reglementeze procesul de raportare al băncilor comerciale către BNM. Totuși, prevederea din Strategia de dezvoltare a sectorului financiar nebancaar pentru anii 2009-2011 de a integra Depozitarul Național de Valori Mobiliare în Sistemul Automatizat de Plăți Interbancare a fost îndeplinită doar parțial, proiectul hotărârii CA fiind doar elaborat și propus consultărilor publice, fără a fi publicat în Monitorul Oficial până la finele anului 2011.

Recomandări pentru Guvernul și Parlamentul Republicii Moldova

Procesul de fortificare a independenței BNM față de organele de administrare centrală și creșterea responsabilității instituției față de Parlament este unul necesar și binevenit. În acest context, este absolut crucial ca Guvernul să nu dețină nici o pârghie de influență asupra procesului decizional din cadrul BNM, în vederea asigurării credibilității politicii monetare și ancorării mai eficiente a așteptărilor inflaționiste.

Reafirmăm că BNM trebuie să-și mobilizeze eforturile și resursele interne în vederea acordării unei atenții mai sporite activităților de cercetare, în special în contextul implementării prevederilor Basel II și Basel III, analizei mecanismelor de transmisie a politicii monetare, analizelor stres-test etc. Totodată, potrivit bunelor practici internaționale, instituția ar trebui să organizeze periodic întâlniri consultative cu reprezentanții mediului analitic, fiind un pas important spre asigurarea transparenței BNM, calității procesului decizional și, în ultimă instanță, a eficienței politicii monetare. În contextul actualei crize a datoriei suverane din zona euro și a incertitudinii sporite din regiune, necesitatea extinderii procesului consultativ al BNM este indispensabilă.

Domeniul 9. DREPTUL PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE

Analiza situației curente

Evoluțiile în domeniul dreptului proprietății intelectuale au fost în pas cu planul de acțiuni, majoritatea acțiunilor planificate dintre ele fiind îndeplinite. Totuși, ar fi cazul să ne referim și la impactul unora dintre acestea. Astfel, de exemplu, eficientizarea activității organelor vamale privind aplicarea măsurilor de protecție a proprietății intelectuale la frontieră este un aspect-cheie având în vedere reputația serviciului vamal. Totuși, atingerea acestui obiectiv doar prin intermediul trainingurilor și seminarelor este problematică, având în vedere că la acestea participă doar o parte mică a colaboratorilor vamali, iar unele aspecte problematice nu pot fi înlăturate doar prin seminare, fiind nevoie de o abordare instituțională diferită și, cu siguranță, de resurse financiare suplimentare.

Monitorizarea acțiunilor specifice

În trimestrul IV 2011 în mare parte au continuat acțiunile demarate la început de an:

- Pe parcursul trimestrului IV 2011 au fost colectate datele și informația necesară pentru raportarea anuală. În prezent AGEPI este în perioada de procesare informației respective pentru a fi inclusă apoi în Raportul Anual al AGEPI și a fi pregătite unele rapoarte specifice, inclusiv cel care se transmite la Comisia Europeană și la Ambasada SUA. Se discută posibilitatea plasării pe pagina web AGEPI a informației privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- În cadrul Proiectului Twinning „Suport pentru implementarea și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova” au avut loc câteva misiuni ale experților europeni și câteva seminare pe următoarele teme: „Seminar de instruire în problemele protecției mărcilor”, „Seminar de instruire în domeniul desenelor și modelelor industriale”, „Seminar de instruire în domeniul elaborării unor campanii de sensibilizare a publicului cu privire la respectarea drepturilor de proprietate intelectuală”, „Seminar de instruire în domeniul protecției noilor soiuri de plante”, „Seminar de formare a formatorilor”;
- Au continuat măsurile de consolidare a capacităților serviciului vamal pentru asigurarea protecției drepturilor de proprietate intelectuală. Colaboratorii serviciului vamal au participat la ședința de lucru organizată de AGEPI cu tema „Negocierea aspectelor problematice în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe” și seminarul de instruire „Modalități de combatere a fenomenului contrafacerii”;
- A avut loc o misiune a TAIEX a Comisiei Europene (Instrumentul de Asistență Tehnică și Schimb de Experiență a Directoratului General de Extindere a Comisiei Europene). Experți în aproximarea legislației naționale în domeniul protecției datelor și testării noilor produse medicinale și chimice cu Directivele și Regulamentele UE în domeniu și în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală au discutat cu membrii grupului de lucru deja format pe marginea: (i) legislației moldovenești în domeniul autorizării produselor farmaceutice, agrochimice și fitosanitare, propuneri de politici în domeniul protecției datelor și impactul reglementărilor privind protecția datelor asupra accesului la medicamente din punct de vedere al furnizării medicamentelor inovatoare, de intrare pe piață a versiunilor generice a medicamentelor și de stabilire a prețurilor; și (ii) proiectului de lege pentru modificarea și

completarea actelor legislative relevante elaborat de către Grupul de lucru interdepartamental și prezentarea recomandărilor privind îmbunătățirea proiectului de lege având în vedere angajamentele Republicii Moldova de conformare cu prevederile Acordului TRIPs.

Grilă de monitorizare 11. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „Dreptul proprietății intelectuale” planificate spre implementare pentru trimestrul 4, 2011.

Acțiune	Progres/Comentarii
1. Monitorizarea și implementarea legislației în domeniul IPR (anual)	În progres. A fost colectată informația care urmează să fie inclusă în raport
2. Crearea și dotarea unui punct informațional în cadrul Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuală (AGEPI) pentru a asigura schimburile de informații dintre autoritățile responsabile de apărarea drepturilor de proprietate intelectuală și generarea unor rapoarte, studii analitice și statistice în domeniu.	Realizat.
3. Eficientizarea activității organelor vamale privind aplicarea măsurilor de protecție a proprietății intelectuale la frontieră prin intermediul trainingurilor și seminarelor.	Realizat.
4. Evaluarea cadrului legislativ al Republicii Moldova privind protecția și asigurarea confidențialității datelor în cadrul procedurilor de înregistrare, testare sau omologare a produselor farmaceutice, agrochimice și fitosanitare ce conțin compuși chimici noi și identificarea legislației care urmează a fi modificată.	În progres.

Evaluarea progresului

Acțiunile planificate în domeniul proprietății intelectuale în trimestrul IV au fost realizate în mare parte. Obiectivele ulterioare trebuie să se axeze pe eficiența acțiunilor implementate, mai ales în ceea ce ține de serviciul vamal.

Recomandări Guvernului Republicii Moldova

Deși au progresul în domeniu a fost semnificativ, în continuare este importantă:

- Armonizarea legislației în domeniul brevetelor de invenție, mărcilor și a legislației vamale;
- Urgentarea procesului legislativ. Deși a fost adoptat un proiect de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative referitor la protecția datelor în cadrul procedurilor de înregistrare, testare sau omologare a produselor farmaceutice, agrochimice și fitosanitare ce conțin entități chimice noi, aprobarea lui în Parlament poate dura; astfel, este necesar de a grăbi acest proces;
- Consolidarea în continuare a capacităților Serviciului Vamal, prin acțiuni suplimentare instruirilor din cadrul Proiectului de Twinning

Domeniul 10. ACHIZIȚII PUBLICE

Analiza situației curente

Constatăm că situația curentă nu se deosebește esențial față de cea reflectată în edițiile precedente ale Euromonitorului. Planul de acțiuni pentru Dezvoltarea Achizițiilor Publice (PADAP) pentru anii 2010-2013 a fost elaborat de Agenția de Achiziții Publice și remis Ministerului Finanțelor pentru examinare încă în luna mai. Tot în primul trimestru a început și elaborarea unui plan calendaristic de ajustare a legislației naționale în domeniul de achiziții publice la aquis-ul comunitar.

Monitorizarea acțiunilor specifice

În trimestrul IV, nu au fost planificate și nici implementate care acțiuni specifice.

Recomandări Guvernului Republicii Moldova

Menținem recomandarea noastră anterioară de replanificare a acțiunii de evaluare a compatibilității întregului cadru normativ și legislativ prevederilor comunitare din trimestrul IV 2013 într-o perioadă mai timpurie, pentru a asigura că actele normative adoptate la nivelul Ministerului Finanțelor și Agenției Achiziții Publice sunt congruente cu legislația națională compatibilă cu directivele europene.

Domeniul 11. CONCURENȚA

Analiza situației curente

Unul din principalele aspecte slabe ale climatului de afaceri național este legislația în domeniul concurenței, sau, mai bine zis, lipsa acesteia. Deși discuții despre necesitatea elaborării cadrului normativ ce ar reglementa acest domeniu esențial pentru orice investitor, local sau străin, au existat în continuu pe parcursul ultimilor cinci ani, acțiunile întreprinse au fost foarte lente, și uneori doar formale. Recomandările Comisiei Europene au pus din nou în vizor acest aspect, importanța căruia rezultă chiar din termenul limită al acțiunilor în domeniul concurenței. Adoptarea legislației era planificată pentru primul an de implementare a Planului de Acțiuni, urmată de o serie de acțiuni ce ar susține implementarea acesteia. Dar, aparent, acesta este un domeniu sortit „tergiversării”; oricât nu s-ar vorbi despre lacunele în legislația actuală și necesitatea unor noi soluții, lucrurile decurg foarte lent în fiecare fază a procesului.

Monitorizarea acțiunilor specifice

Astfel, domeniul concurenței a intrat practic în impas. După ce, cu mari întârzieri, proiectele legilor concurenței și ajutorului de stat au fost aprobate de Guvern, acestea au intrat în Parlament și par să se fi oprit acolo. În prezent acestea sunt în discuții în comisiile parlamentare, dar și acolo generează discuții aprinse; și nu este de mirare, având în vedere imperfecțiunile existente.

Astfel, în trimestrul IV au avut loc următoarele „evoluții”:

- Proiectul legii privind concurența și ajutorul de stat au fost transmise parlamentului. Nefiind perfecte la momentul transmiterii, acestea au generat discuții și în Parlament. Ale sunt discutate în Comisia parlamentară economie, buget și finanțe. Totuși, nici acolo lucrurile nu par să fie grăbite;
- În cadrul Proiectului de Twinning „Suport în implementarea politicii în domeniul concurenței și ajutorului de stat”, experții internaționali continuă lucrul la elaborarea legislației secundare pentru proiectul de lege privind concurența, care, după cum s-a menționat, reprezintă un grad înalt de incertitudine și creează nemulțumiri;
- Nici proiectul de lege pentru modificarea legii privind publicitatea nu a fost aprobat în Parlament, deși a fost transmis acestuia către aprobare.

Grilă de monitorizare 12. Progresul în implementarea acțiunilor din domeniul „Concurența” planificate spre implementare pentru trimestrul 4, 2011.

Acțiune	Progres/Comentarii
Elaborarea actelor normative secundare în domeniul concurenței, conform recomandărilor din Raportul din decembrie 2009 “Legea Concurenței și Politică – Ajustarea Legii la standardele UE în Republica Moldova”.	În progres. Actele normative secundare pentru legea privind ajutorul de stat și legea privind concurența sunt în proces de elaborare
Excluderea prevederilor privind publicitatea destinată consumatorilor din domeniul de competență al Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței	Restanță. Proiectul de lege pentru modificarea legii privind publicitatea a fost transmis pentru examinare Parlamentului
Adoptarea noii Legi privind concurența	Restanță. Proiectul de lege este în dezbateri în comisiile parlamentare

Redefinirea rolului și funcțiilor Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței ulterior aprobării noii Legi privind concurența	Restanță. Se va îndeplini după adoptarea legi corespunzătoare
Consolidarea capacității Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței și îmbunătățirea funcționării acesteia în cadrul proiectului de Twinning „Suport în implementarea politicii în domeniul concurenței și ajutorului de stat”.	În progres. Suport oferit de experți străini în elaborarea legislației concurențiale
Implementarea prevederilor noii Legi privind concurența	Restanță. Nu s-a înregistrat progres pentru că legea privind concurența nu a fost adoptată
Instruirea profesională a personalului Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței, a judecătorilor și autorităților de reglementare	Nu au avut loc. Planificate pentru 2012

Evaluarea progresului

În trimestrul IV constatăm practic stagnarea acțiunilor în domeniul concurenței. Proiectele de legi, nu în starea perfectă, au fost transmise Parlamentului, dar și acolo întâmpină o tergiversare impunătoare.

Recomandări Guvernului Republicii Moldova

În continuare, pe termen scurt și mediu rămân valabile toate recomandările din edițiile precedente ale „Euromonitorului”, cele mai importante fiind:

- Efectuarea unei analize aprofundate a legislației europene, și preluarea celor mai bune practici în decidera asupra aspectelor reglementate de regulamentele secundare la legea privind ajutorul de stat și legea privind concurența. Acestea ar trebui să înlăture incertitudinile existente și să fie incluse expres în lege ca anexe;
- Examinarea oportunității includerii în legislația privind ajutorul de stat a tuturor sectoarelor, inclusiv sectorul agricol, care reprezintă o parte încă importantă și vulnerabilă a economiei moldovenești, fie prin abordare diferită în cadrul legii cu privire la ajutorul de stat, fie prin o lege separată;
- Consolidarea capacității ANPC și pregătirea acesteia pentru implementarea legilor în domeniul concurenței la momentul când acestea sunt adoptate. Amânarea acțiunilor planificate pentru consolidarea capacității ANPC, dar și instruirea alor actori implicați (judecători, autorități de reglementare) ar putea tergiversa și mai mult procesul defectuos al derulării acțiunilor în domeniul concurenței.

DESPRE ORGANIZAȚII

Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT este o organizație neguvernamentală, nonprofit, independentă și nepartizantă care își desfășoară activitatea în Republica Moldova. ADEPT a fost înregistrată în ianuarie 2000 și a obținut statutul de organizație de utilitate publică. ADEPT este un centru analitic și practic care oferă expertiză asupra proceselor electorale și democratice din Republica Moldova. Misiunea ADEPT este de a promova și susține participarea cetățenească la toate aspectele vieții publice.

EXPERT-GRUP este un centru analitic independent care își desfășoară activitatea în Republica Moldova. Fiind o organizație neguvernamentală, EXPERT-GRUP nu este afiliat politic și decide în mod independent asupra strategiei sale instituționale. Misiunea EXPERT-GRUP este de a contribui la dezvoltarea economică și democratică a Republicii Moldova și la consolidarea competitivității sale internaționale. Instrumentele practice prin care EXPERT-GRUP urmărește misiunea sa sînt analizele și cercetările efectuate la standarde internaționale de calitate. Domeniile principale de expertiză ale organizației sînt politicile economice, de integrare europeană, managementul privat și public.